

Okladka tymczasowa.

JULIUSZ HR. OSTROWSKI.

KSIEGA HERBOWA RODÓW POLSKICH.

Zeszyt III.

WARSZAWA.

SKŁAD GŁÓWNY KSIĘGARNIA ANTYKWARSKA
B. BOLCEWICZA.
Plac Saski Nr. 5.

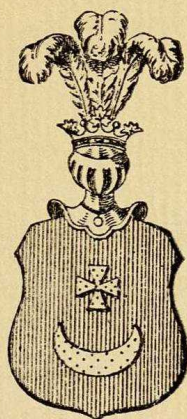
DRUK JÓZEFA SIKORSKIEGO, WARECKA № 14.
1898.

UPRASZA SIĘ O NADSYŁANIE PRENUMERATY NA DALSZE ZESZYTY.

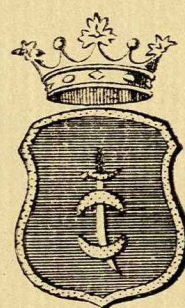
br. 29979

Дозволено Цензурою
Варшава, 21 Апрѣля 1898 года.

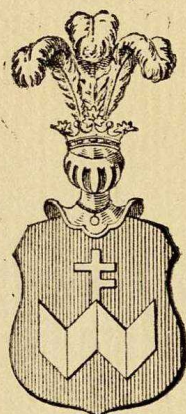
BUKRABA cz. Szeliga odm.

— 323 —

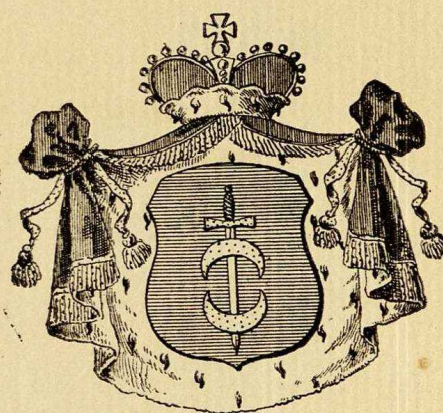
BULAT.

— 324 —

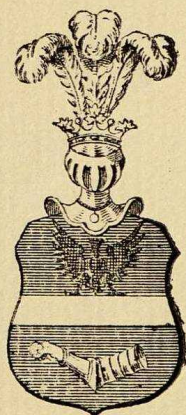
BULHAK cz. Syrokomla odm.

— 325 —

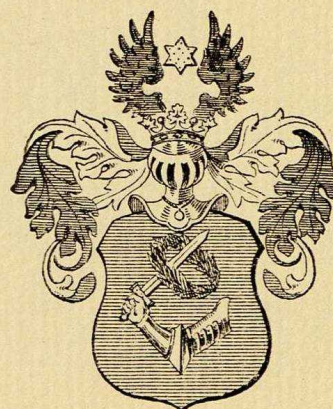
BULHARYN cz. Bułat odm.

— 326 —

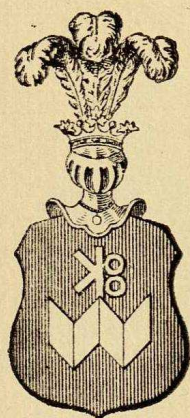
BURGHARD.

— 327 —

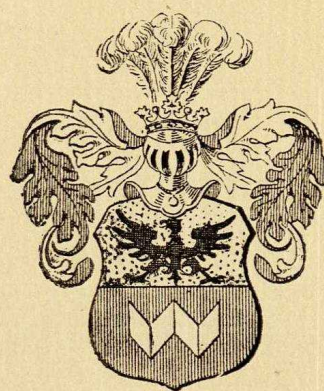
BURSZTYN cz. Połota odm.

— 328 —

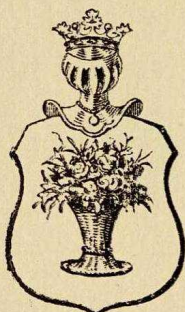
BURY cz. Syrokomla odm.

— 329 —

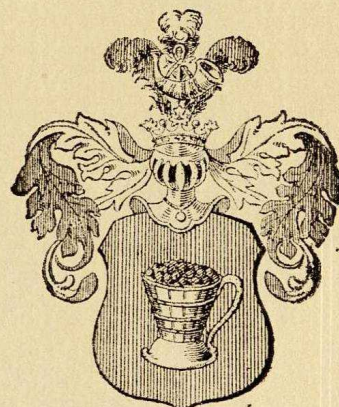
BUSSE cz. Abdank odm.

— 330 —

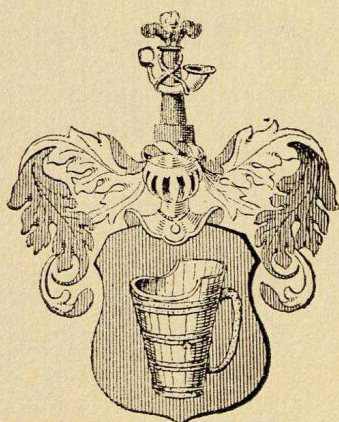
BUTLER.

— 331 —

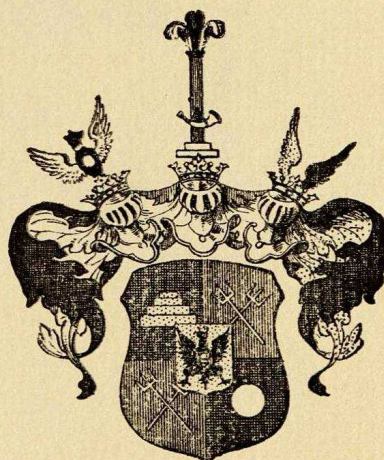
BUTTLER I, Butlar.

— 332 —

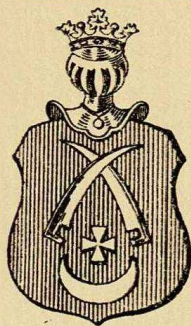
BUTTLER II.

— 333 —

BUTTLER III.

— 334 —

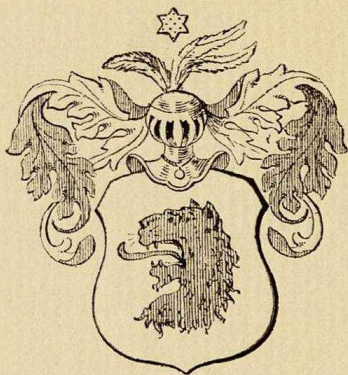
BYBEL cz. Bibel.

— 335 —

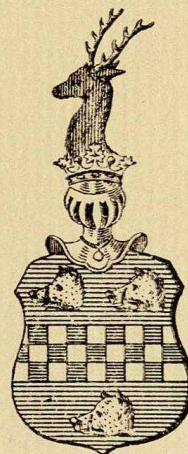
BYCHOWIEC cz. Mogiła odm.

— 336 —

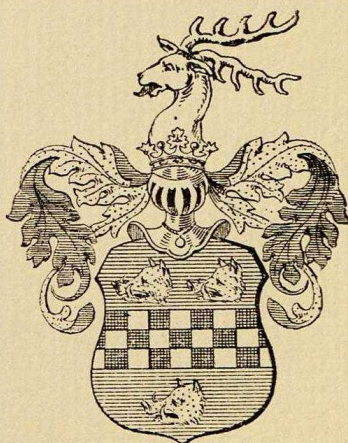
BYCHOWSKI cz. Zadora odm.

— 337 —

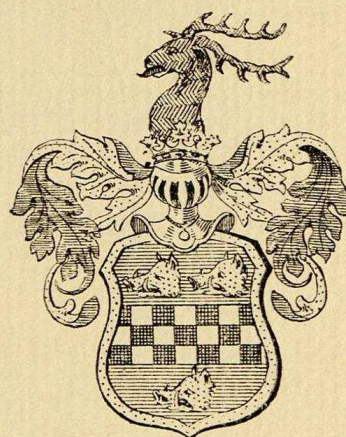
BYDANT I cz. Gordon I.

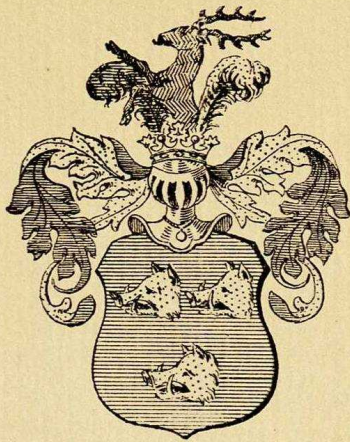
— 338 —

BYDANT I cz. Gordon I. (Według Siebmachera).

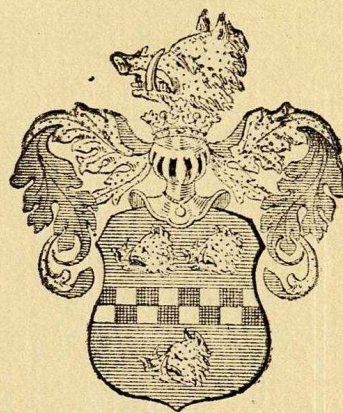
— 338 —

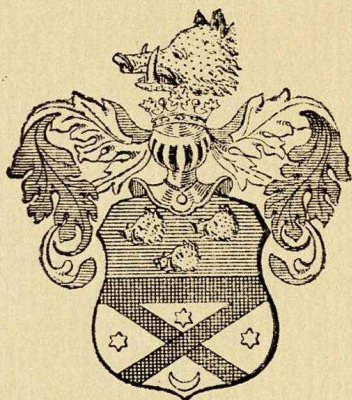
BYDANT II cz. Gordon II.

— 339 —

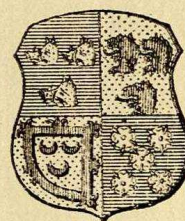
BYDANT III cz. Gordon III.

— 340 —

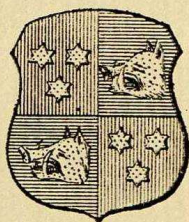
BYDANT IV cz. Gordon IV.

— 341 —

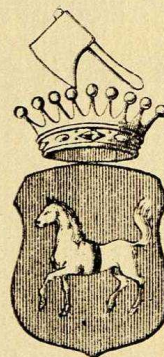
BYDANT V cz. Gordon V.

— 342 —

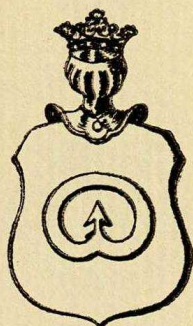
BYDANT VI cz. Gordon VI.

— 343 —

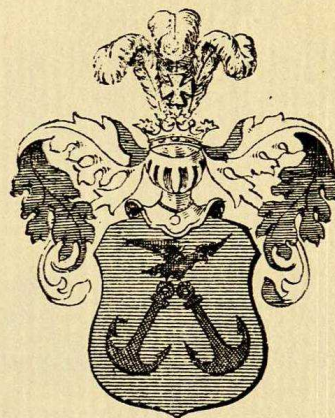
BYSTRZANOWSKI Hrabia cz. Stary koń odm.

— 344 —

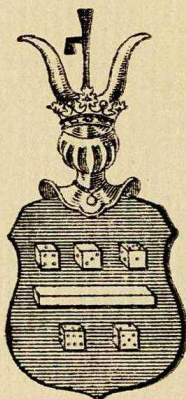
CECENIOWSKI.

— 345 —

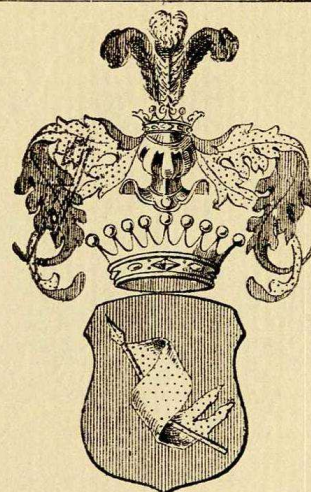
CELEJÓW.

— 346 —

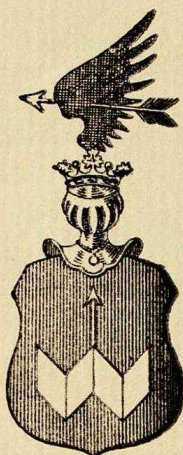
CENHAK.

— 347 —

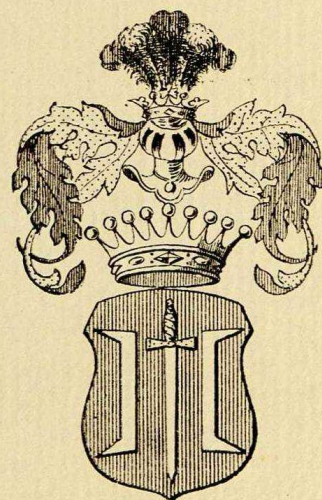
CETNER Hrabia cz. Przerowa odm.

— 348 —

CHALECKI.

— 349 —

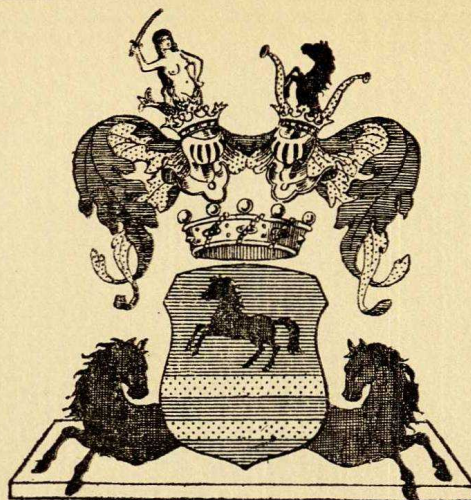
CHARCZEWSKI Hrabia cz. Cholewa odm.

— 350 —

CHARYTON cz, Charytonowicz.

— 351 —

CHAUDOIR Baron.

— 352 —

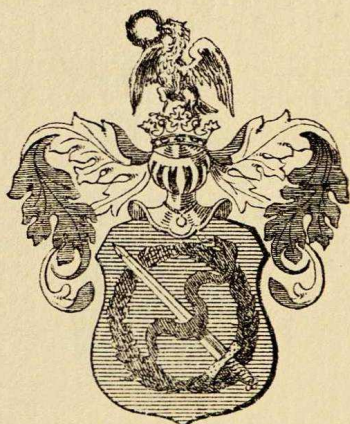
CHERESCUL Baron.

— 353 —

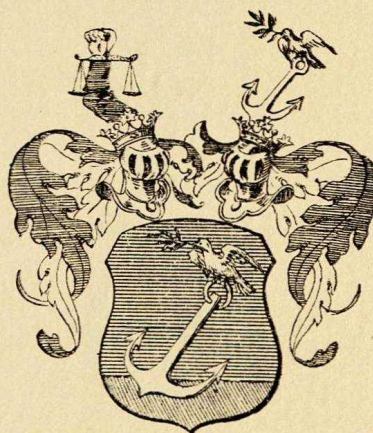
CHITRY.

— 354 —

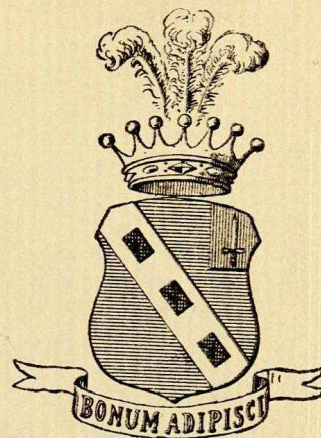
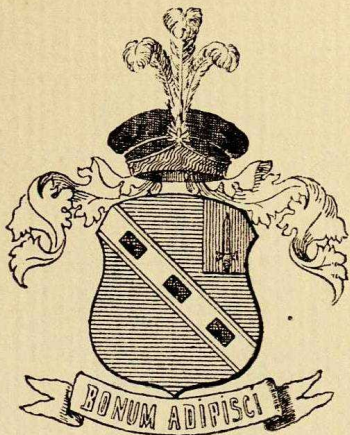
CHLIBKIEWICZ I.

— 355 —

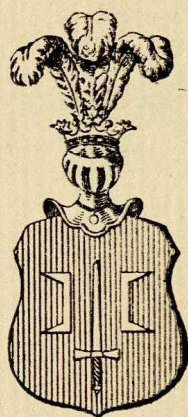
CHLIBKIEWICZ II.

— 356 —

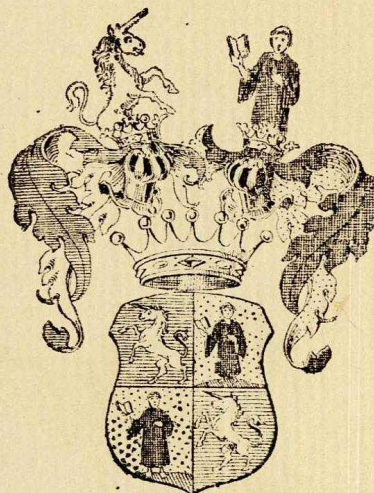
CHŁAPOWSKI Baron cz. Drya odm.

— 357 —

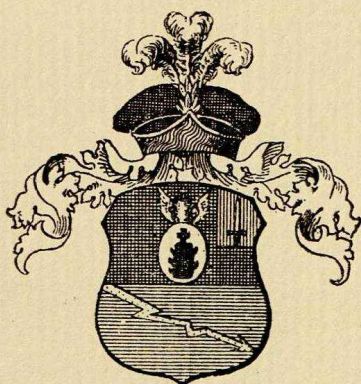
CHŁUDZIŃSKI cz. Cholewa odm.

— 358 —

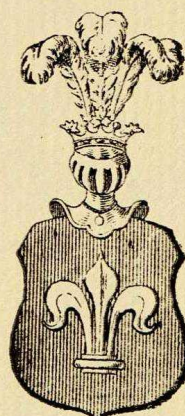
CHŁĘDOWSKI Baron cz. Bończa odm.

— 359 —

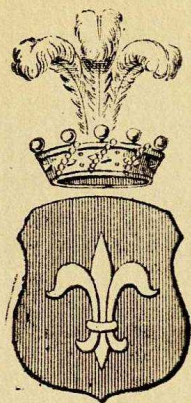
CHŁOPICKI Baron cz. Nieczuja odm.

— 360 —

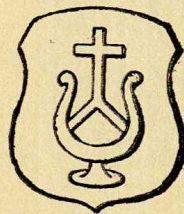
CHŁUSOWICZ cz. Gozdawa odm.

— 361 —

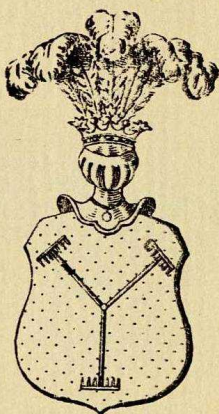
CHLUSOWICZ Baron cz Gozdawa odm.

— 362 —

CHOBÓLTOWSKI.

— 363 —

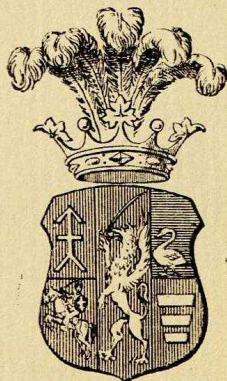
CHOCIMIRSKI.

— 364 —

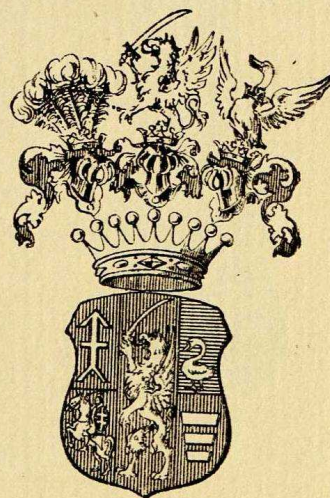
CHODKIEWICZ I cz. Kosciesza odm.

— 365 —

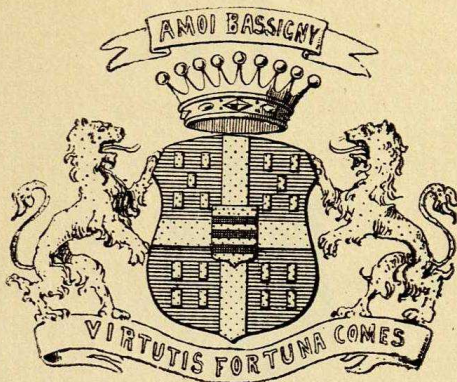
CHODKIEWICZ II.

— 366 —

CHODKIEWICZ Hrabia.

— 367 —

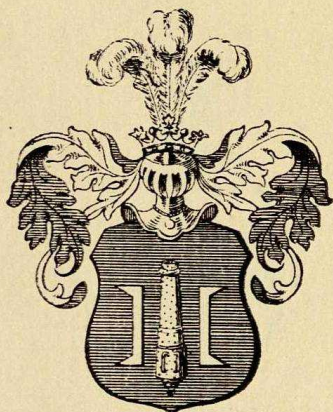
CHOISEUL-GOUFFIER Hrabia.

— 368 —

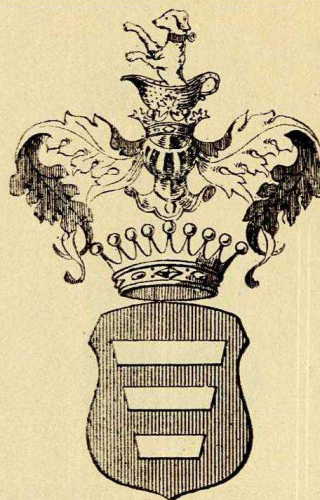
CHOLEWA.

— 369 —

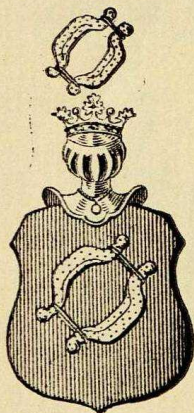
CHOLEWIEC.

— 370 —

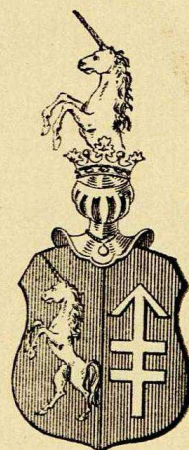
CHOŁONIEWSKI Hrabia cz. Korczak odm.

— 371 —

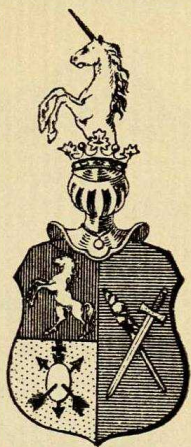
CHOMATO.

— 372 —

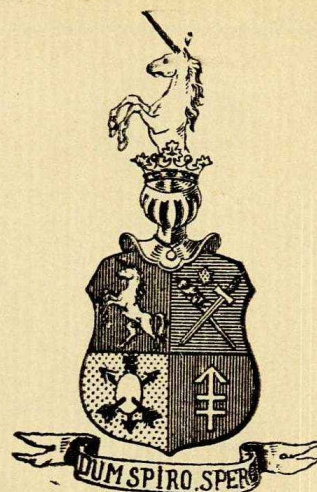
CHOMĘTOWSKI I cz. Bończa-Lis odm.

— 373 —

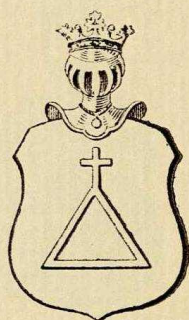
CHOMĘTOWSKI II cz Bończa odm.

— 374 —

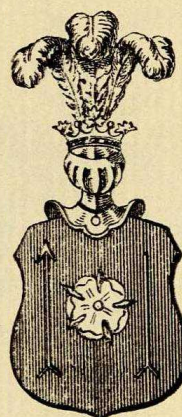
CHOMĘTOWSKI III.

— 375 —

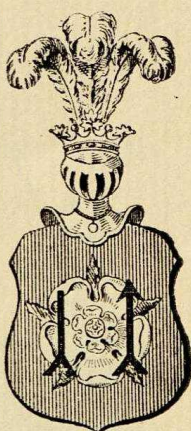
CHOMIAK.

— 376 —

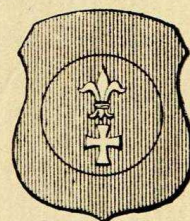
CHOMIŃSKI cz. Poraj odm.

— 377 —

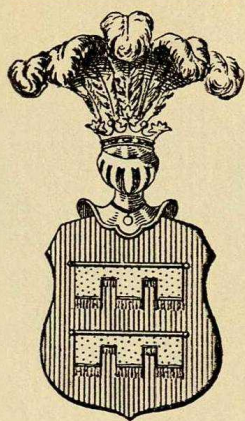
CHOMIŃSKI II cz. Poraj odm.

— 378 —

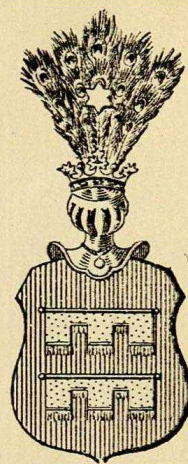
CHORABAŁA.

— 379 —

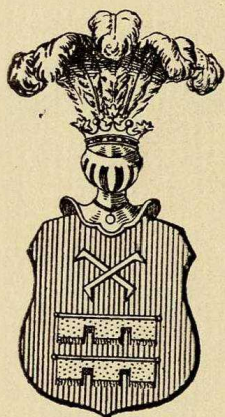
CHORĄGWIE KMITÓW I.

— 380 —

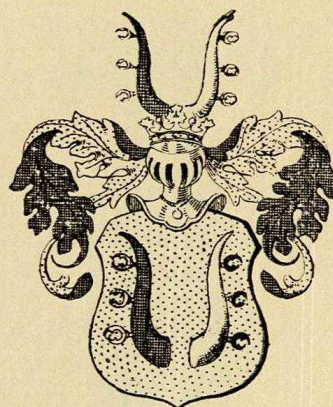
CHORĄGWIE KMITÓW II.

— 381 —

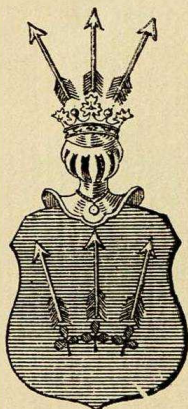
CHORĄGWIE KMITÓW III.

— 382 —

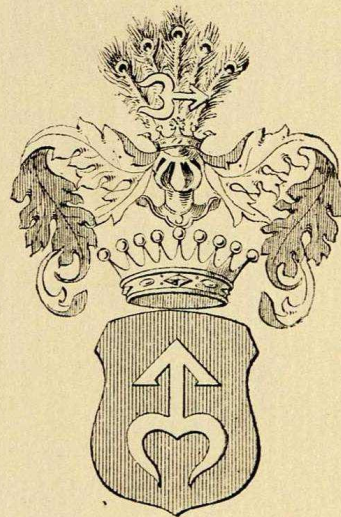
CHORYŃSKI.

— 383 —

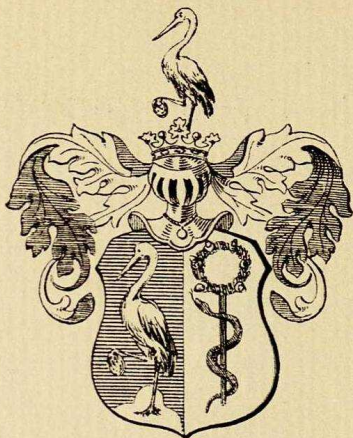
CHOŚNICKI cz. Podjaski odm.

— 384 —

CHREPTOWICZ Hrabia cz. Odrowąż odm.

— 385 —

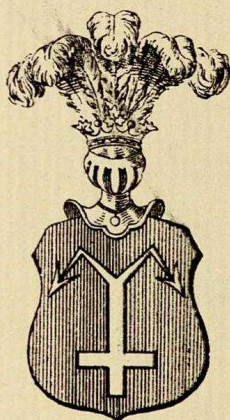
CHROMY.

— 386 —

CHRONIEWSKI cz. Gryf odm.

— 387 —

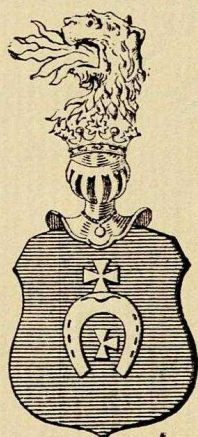
CHRYNICKI I cz. Węda.

— 388 —

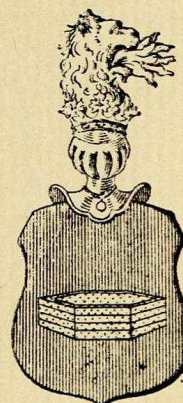
CHRYNICKI II.

— 389 —

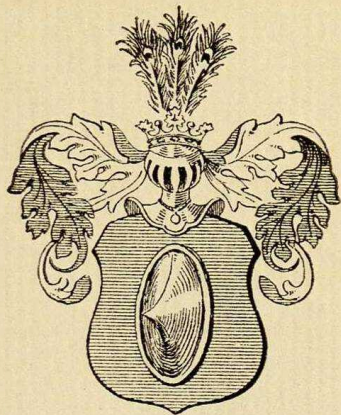
CHRZĄSTOWSKI I cz. Krzywda odm.

— 390 —

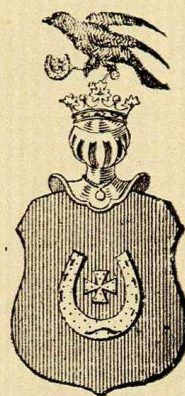
CHRZĄSTOWSKI II cz. Łódzia odm.

— 391 —

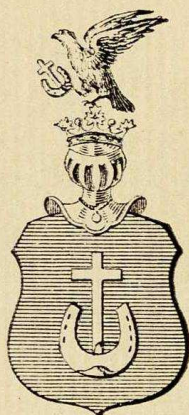
CHUNOWSKI cz. Janina odm.

— 392 —

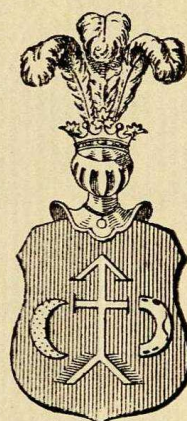
CHYLIŃSKI cz. Jastrzębiec odm.

— 393 —

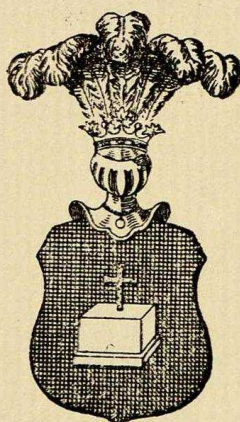
CIBORSKI cz. Jastrzębiec odm.

— 394 —

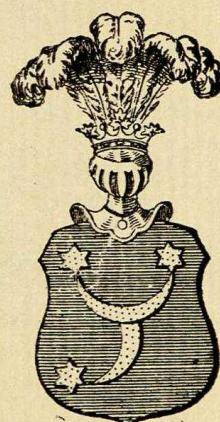
CICIŃSKI cz. Siekierz odm., Zienkiewicz.

— 395 —

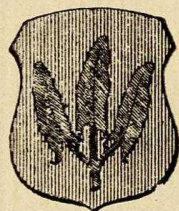
CIECHANOWIECKI cz. Mogiła od n

— 396 —

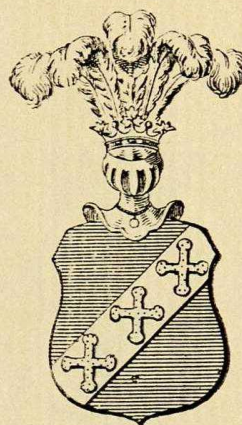
CIELĄTKOWA cz. Kucza, Kuczawa.

— 397 —

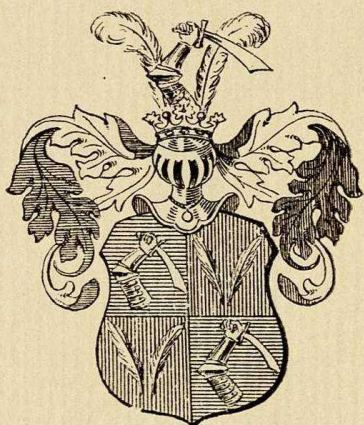
CIELEPAŁY cz. Czelepały, Czelepoły, Czelepele.

— 398 —

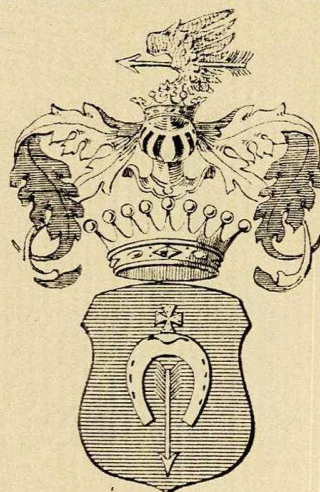
CIELESKI cz. Trestka odm.

— 399 —

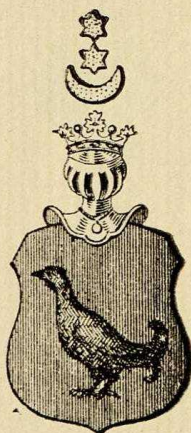
CIEŃCEWICZ cz. Falkenfeldt.

— 400 —

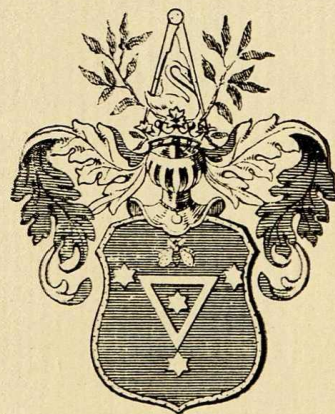
CIESZKOWSKI Hrabia cz. Dołęga odm.

— 401 —

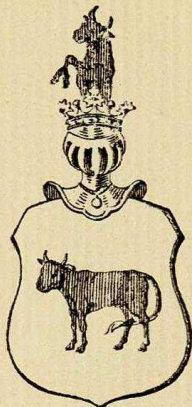
CIETRZEW cz. Ciecierza, Birkhahn.

— 402 —

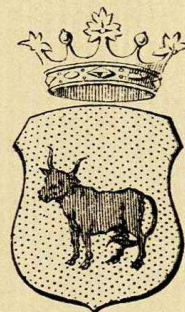
CIEŻOSIŁ.

— 403 —

CIOLEK I cz. Biała.

— 404 —

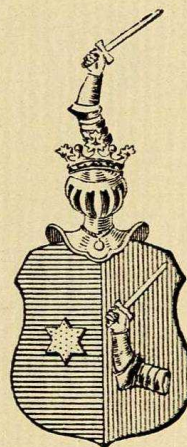
CIOLEK II.

— 405 —

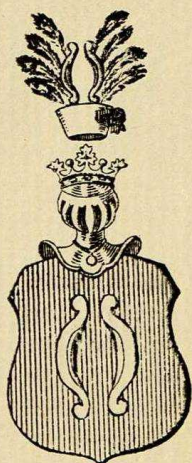
CIOLEK TORELLI.

— 406 —

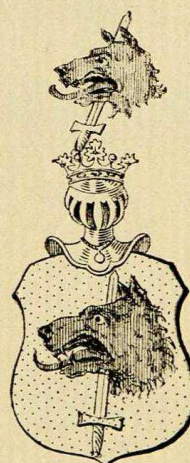
CIOS.

— 407 —

CYGEMBERG cz. Chomąto odm.

— 408 —

CYNGIEL.

— 409 —

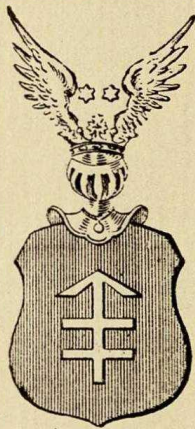
CYREMBERG.

— 410 —

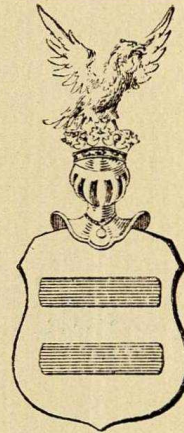
CYRO.

— 411 —

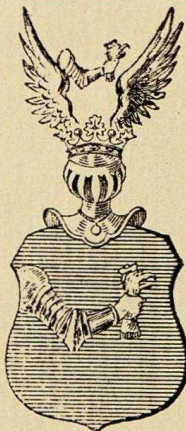
CYRUS.

— 412 —

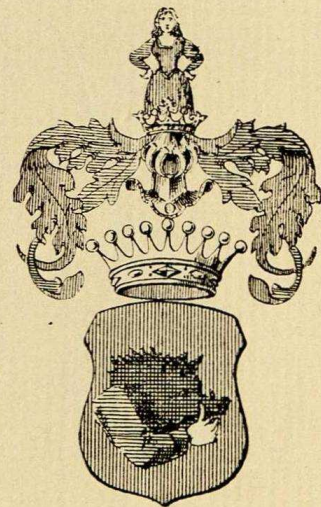
CYWILKOWSKI.

— 413 —

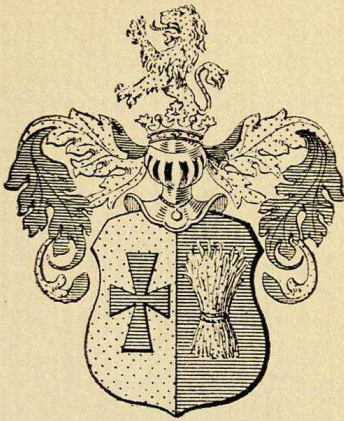
CZACHOWSKI.

— 414 —

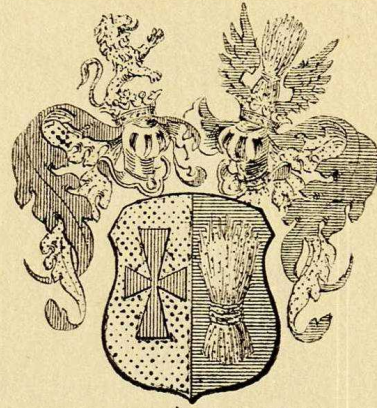
CZACKI Hrabia cz. Świnka odm.

— 415 —

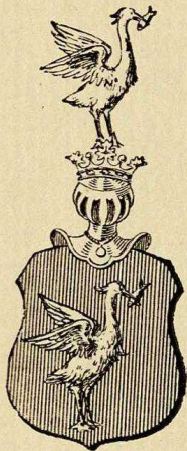
CZADERSKI I.

— 416 —

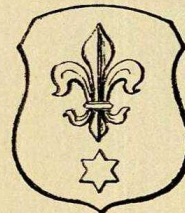
CZADERSKI II.

— 417 —

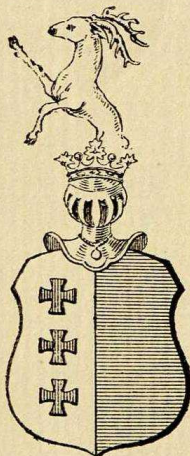
CZAPLA.

— 418 —

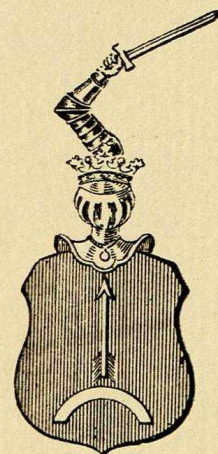
CZAPLIC.

— 419 —

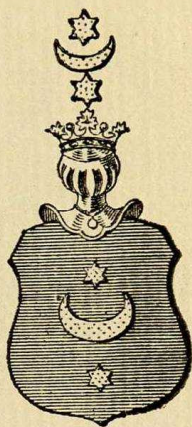
CZAPLICKI.

— 420 —

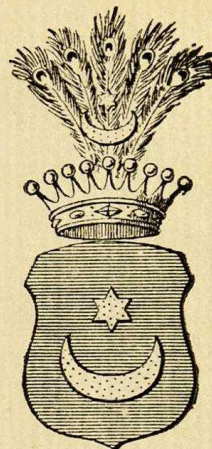
CZAPLIŃSKI I cz. Drogoław odm.

— 421 —

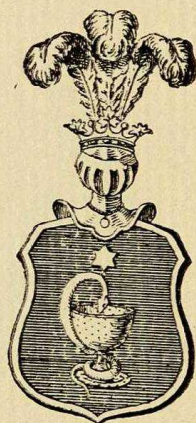
CZAPLIŃSKI II cz. Drzewica odm.

— 422 —

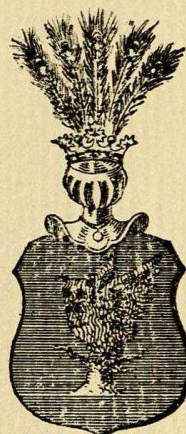
CZAPSKI Hrabia cz. Leliwa odm.

— 423 —

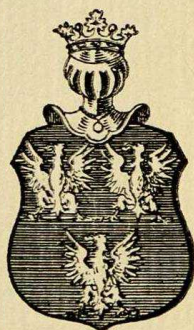
CZARA.

— 424 —

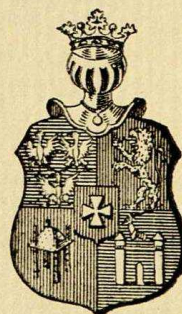
CZARLIŃSKI.

— 425 —

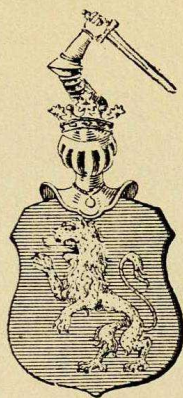
CZARNECKI I cz. Trzy orły.

— 426 —

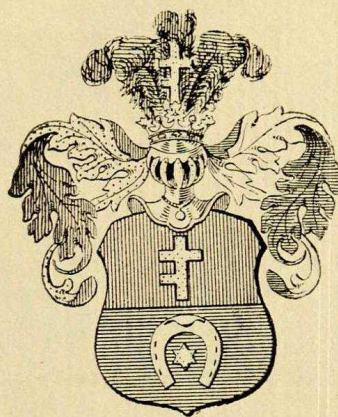
CZARNECKI II.

— 427 —

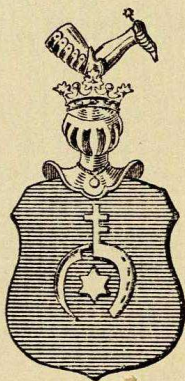
CZARNECKI III cz. Lew odm.

— 428 —

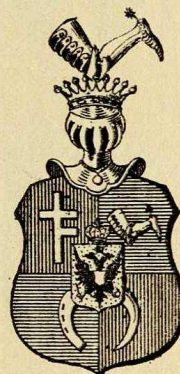
CZARNECKI IV.

— 429 —

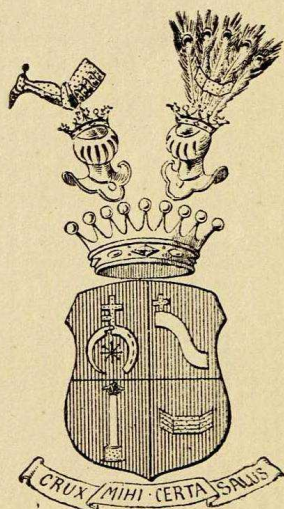
CZARNECKI V cz. Prus III odm.

— 430 —

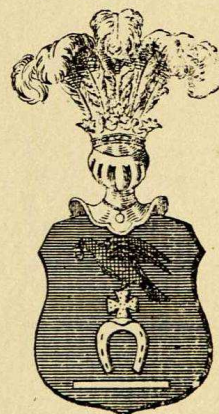
CZARNECKI Hrabia I cz. Prus III odm.

— 431 —

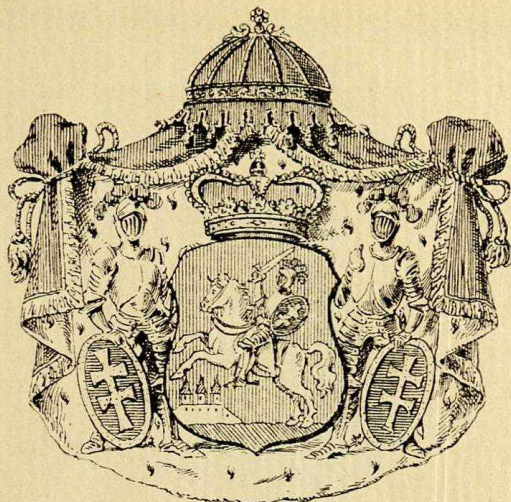
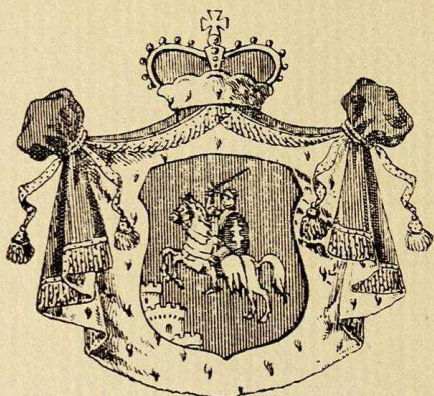
CZARNECKI Hrabia II cz. Prus III.

— 432 —

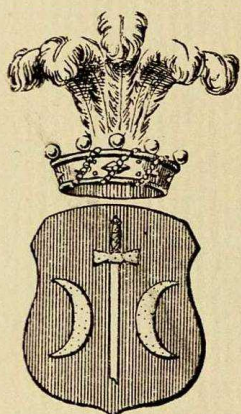
CZARNOWRON.

— 433 —

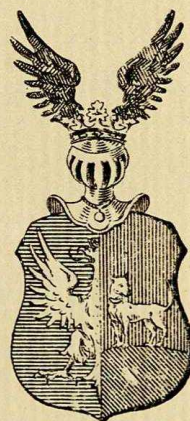
CZARTORYSKI cz. Pogoń I odm.

— 434 —

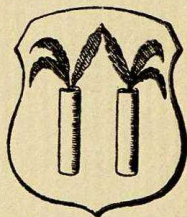
CZECHOWICZ Baron cz. Ostoja odm.

— 435 —

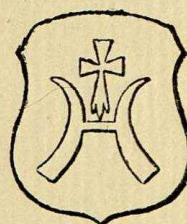
CZEKI cz. Cecchi.

— 436 —

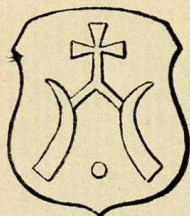
CZELELE.

— 437 —

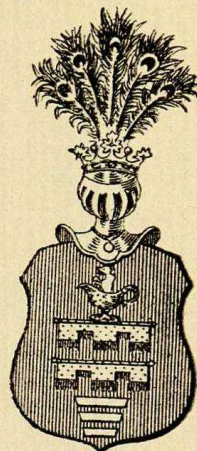
CZELUŚĆ I. cz. Krzyż zaćwieczony.

— 438 —

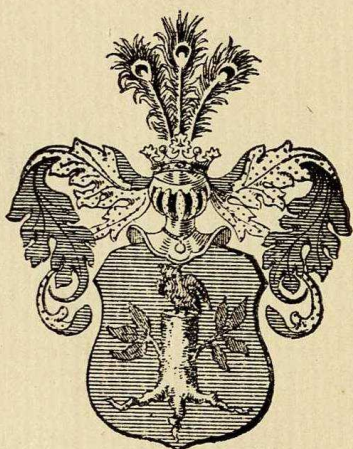
CZELUŚĆ II.

— 439 —

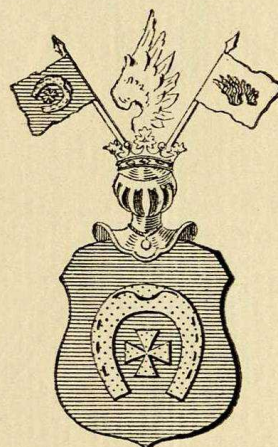
CZERLEŃKOWSKI.

— 440 —

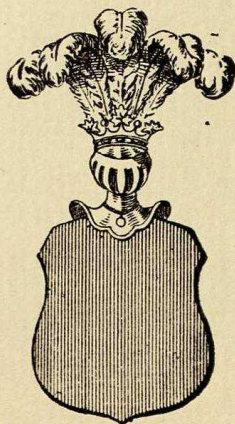
CZERNIEWSKI cz. Nieczuła odm.

— 441 —

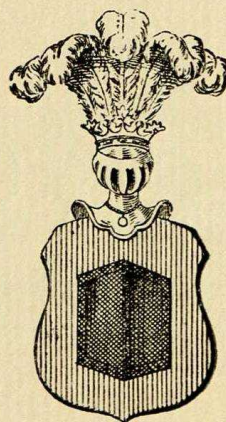
CZERNYSZEW cz. Jastrzębiec odm.

— 442 —

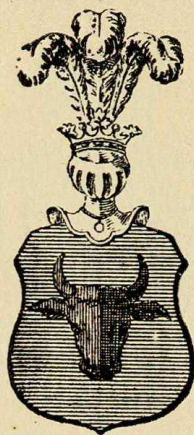
CZERWIAKOWSKI cz. Czerwnia odm.

— 443 —

CZIERWNIA.

— 444 —

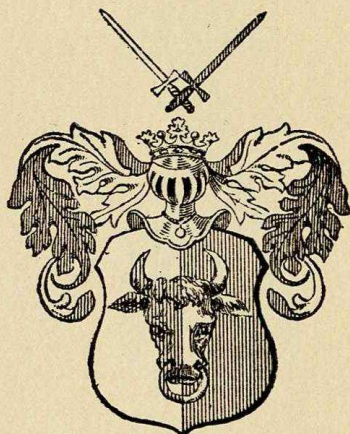
CZERWONY.

— 445 —

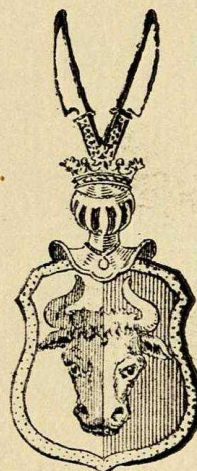
CZESZEWSKI.

— 446 —

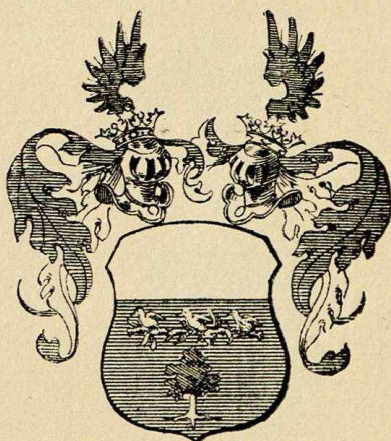
CZETRIC I cz. Wieniawa odm.

— 447 —

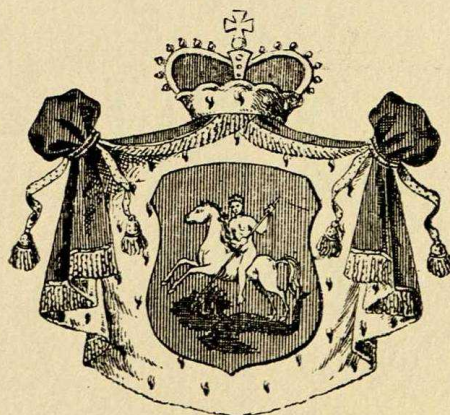
CZETRIC II cz. Wieniawa odm.

— 448 —

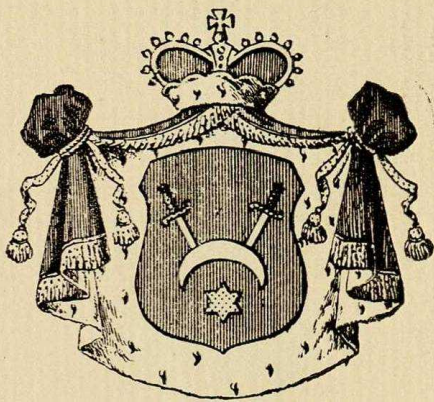
CZETSCH.

— 449 —

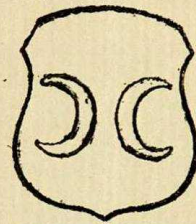
CZETWERTYŃSKI I.

— 450 —

CZETWERTYŃSKI II.

— 451 —

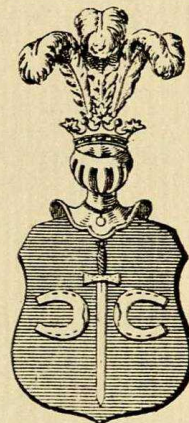
CZEWOJA I, Czewa, Czewye, Szczawya,
Łzawia, Łzawa.

— 452 —

CZEWOJA II.

— 453 —

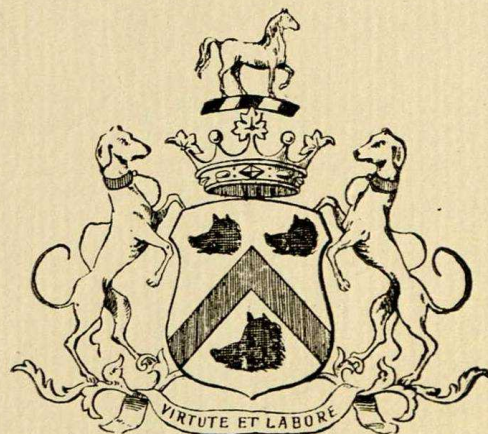
CZEWOJA III.

— 454 —

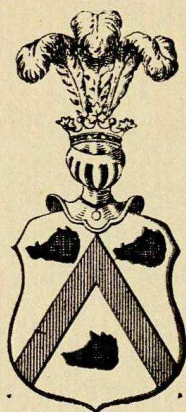
CZEWOJA IV.

— 455 —

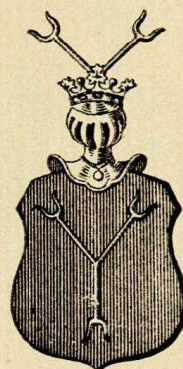
CZOCHRON I.

— 456 —

CZOCHRON II.

— 457 —

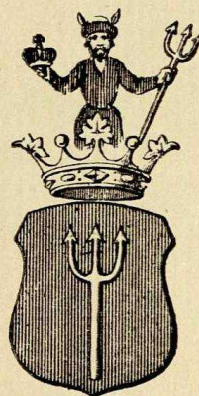
CZORNBERG.

— 458 —

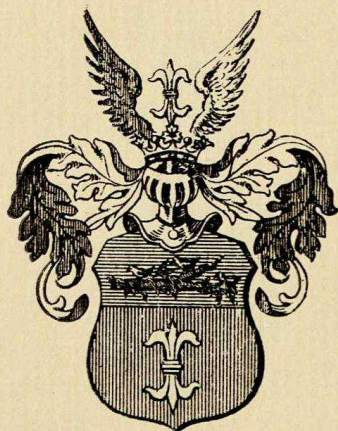
CZUDNOCHOWSKI.

— 459 —

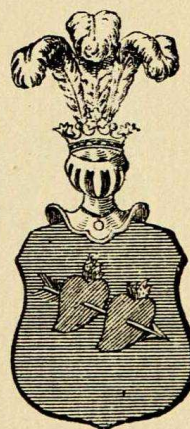
CZUWASZ.

— 460 —

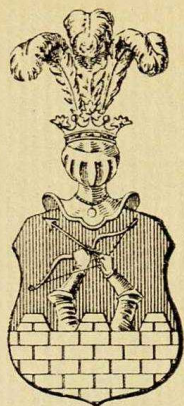
CZYSZYŃSKI.

— 461 —

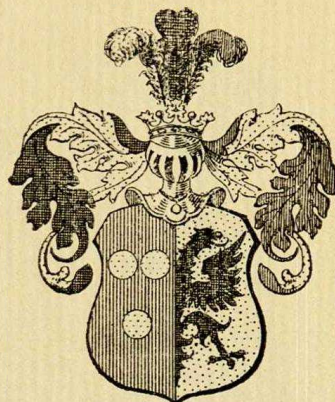
DABOR.

— 462 —

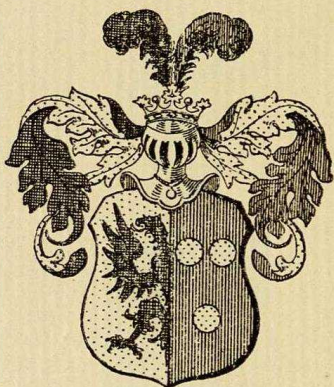
DACZYCKI.

— 463 —

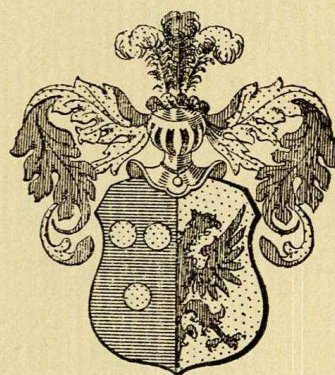
DALIBÓR I.

— 464 —

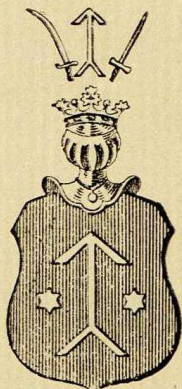
DALIBÓR II.

— 465 —

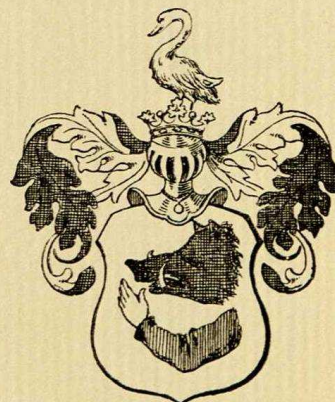
DALIBÓR III.

— 466 —

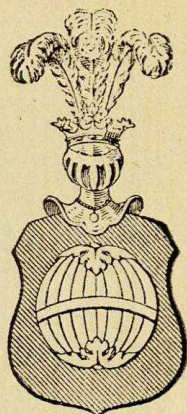
DALIŃSKI cz. Kościeszka odm.

— 467 —

DANEWITZ cz. Świnka odm.

— 468 —

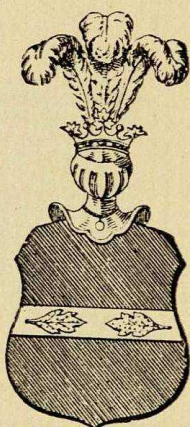
DANGEL cz. Globus.

— 469 —

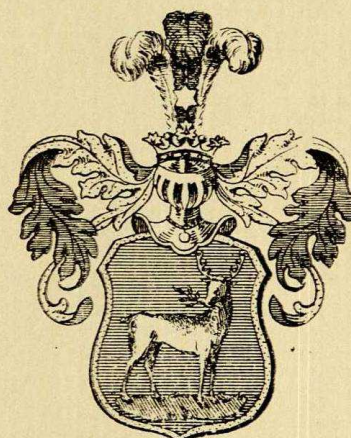
DANGIEL I.

— 470 —

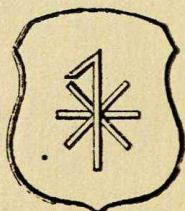
DANGIEL II.

— 471 —

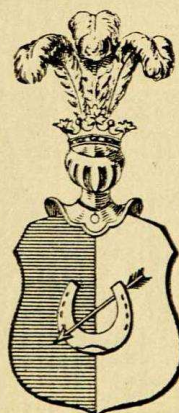
DANIEL.

— 472 —

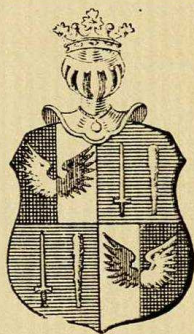
DANISIEWICZ.

— 473 —

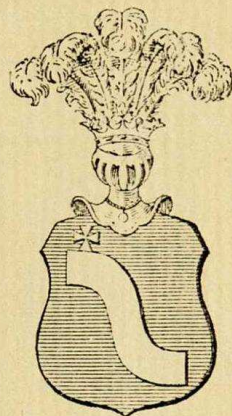
DANISZEWSKI cz. Rudnica odm.

— 474 —

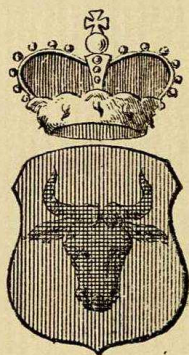
DANTYSZEK.

— 475 —

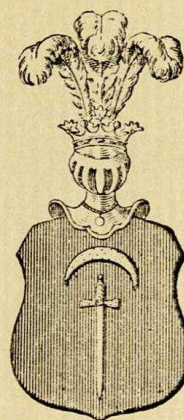
DAREWSKI, Darowski cz. Śreniawa odm.

— 476 —

DARGIEWICZ cz. Bawola głowa odm.

— 477 —

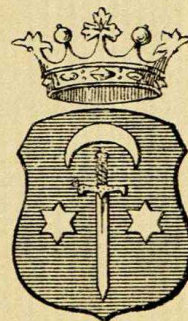
DARGOLEWSKI I, cz. Księżyc z mieczem.

— 478 —

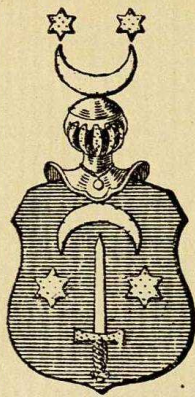
DARGOLEWSKI II.

— 479 —

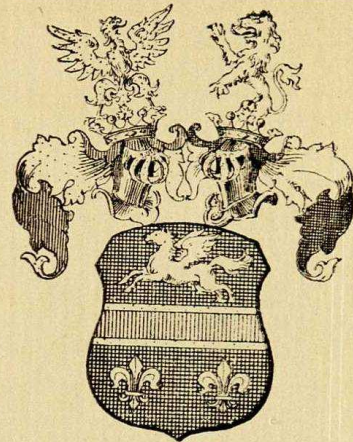
DARGOLEWSKI III.

— 480 —

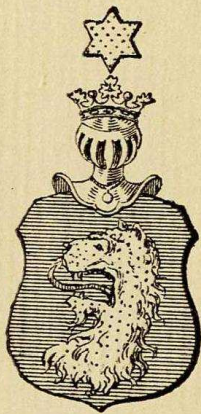
DARGOLEWSKI IV.

— 481 —

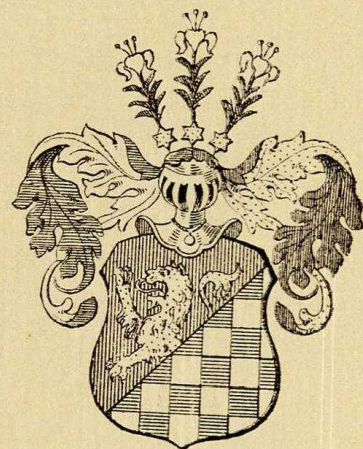
DARGUN.

— 482 —

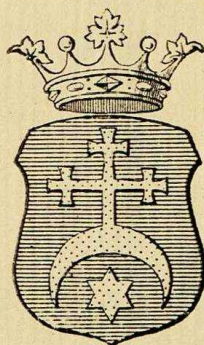
DARGUŻ I. (*Dargusch*).

— 483 —

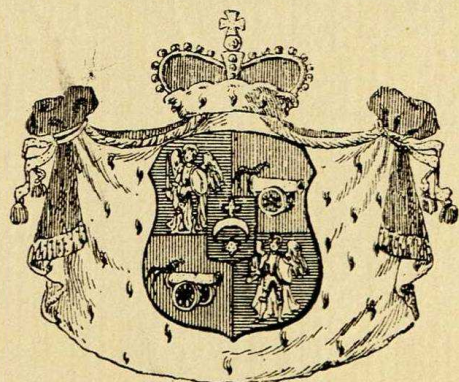
DARGUŻ II.

— 484 —

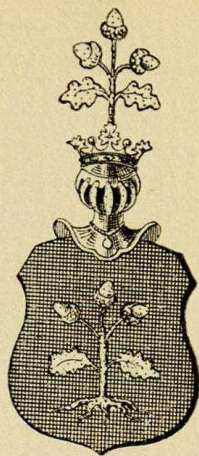
DASZKIEWICZ cz. Korybut odm.

— 485 —

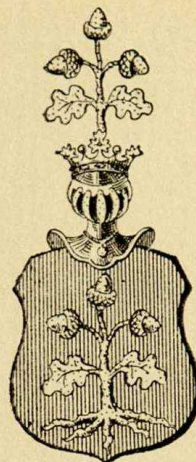
DASZKOW Książę.

— 486 —

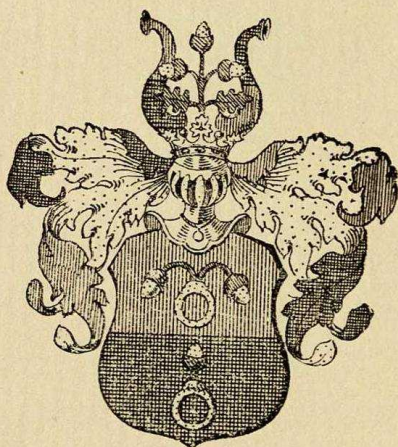
DĄB I cz. Żelechy.

— 487 —

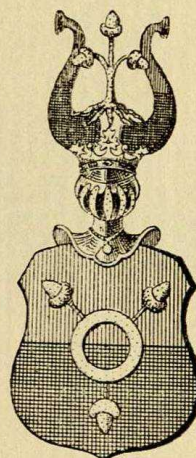
DĄB II.

— 488 —

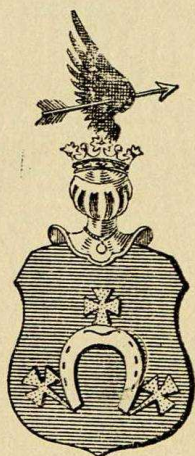
DĄB III.

— 489 —

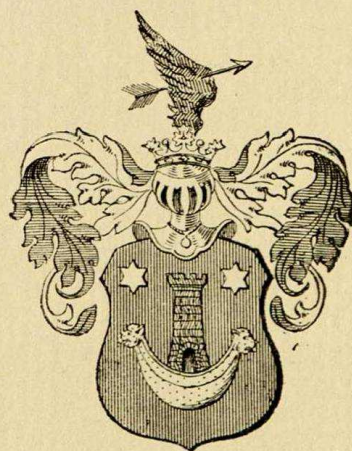
DĄB IV.

— 490 —

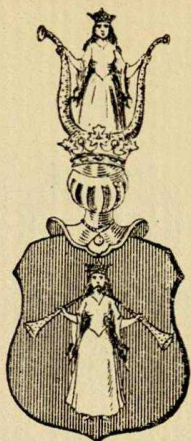
DĄBROWA.

— 491 —

DĄBROWO-KORAB'.

— 492 —

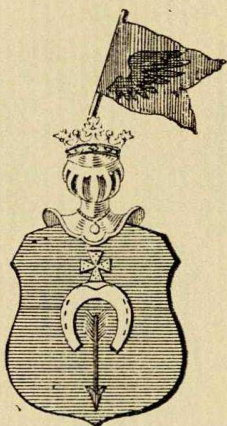
DĄBROWSKI I.

— 493 —

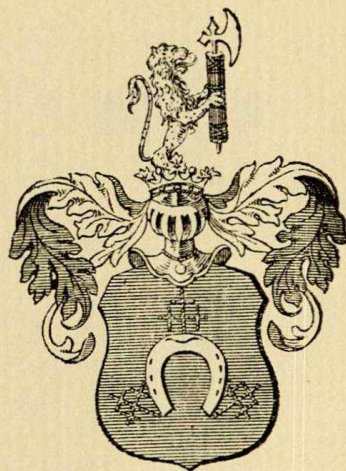
DĄBROWSKI II.

— 494 —

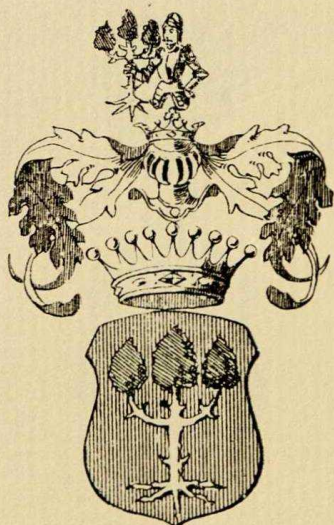
DĄBROWSKI cz. Dołęga odm.

— 495 —

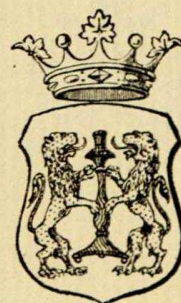
DĄBRÓWKA.

— 496 —

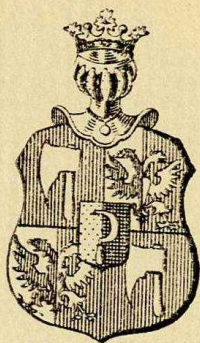
DĄBSKI Hrabia cz. Godziemba odm.

— 497 —

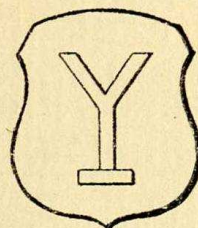
DEBOLI (*de Beaulieu*).

— 498 —

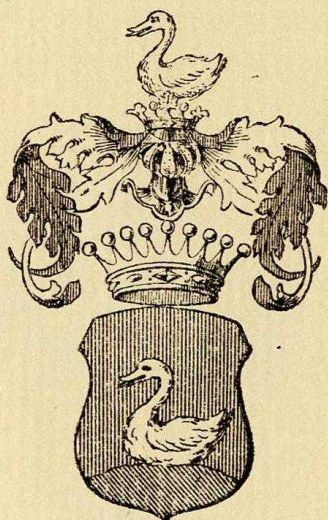
DECIUSZ, Dycz cz. Topór od.

— 499 —

DEDERKAŁO.

— 500 —

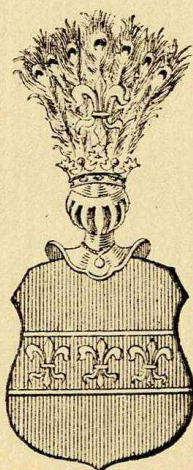
DEJM, Deym Hrabia.

— 501 —

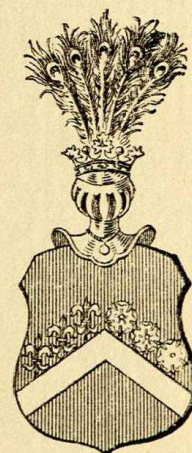
DELPACY I cz. Gozdawa odm.

— 502 —

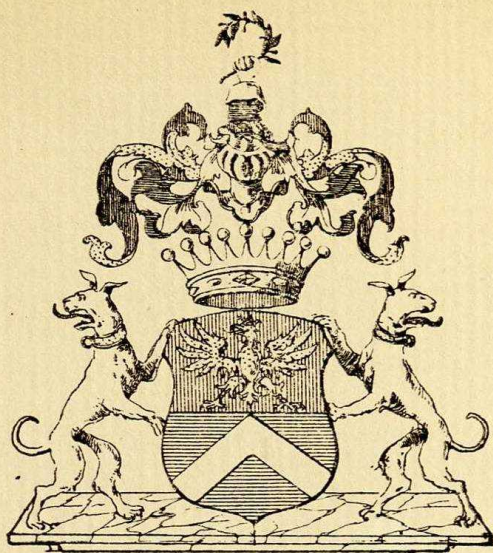
DELPACY II

— 503 —

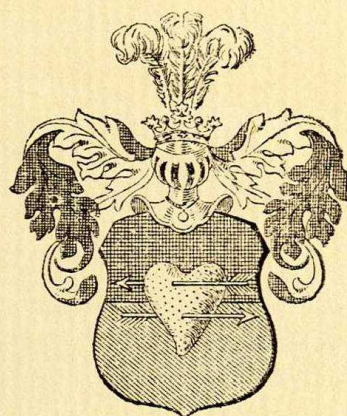
DELPACY III.

— 504 —

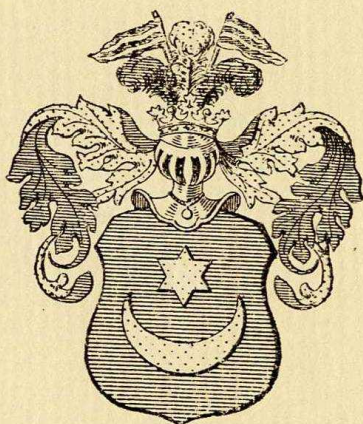
DEMBLIŃSKI Hrabia.

— 505 —

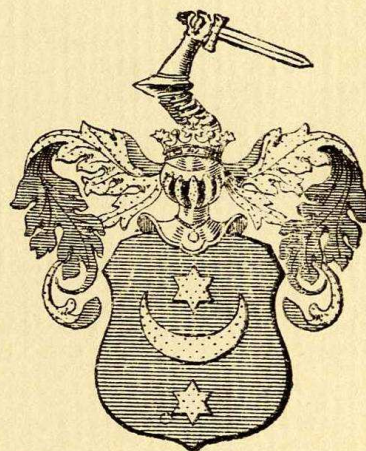
DEMBOWSKI cz. Przyjaciół odm.

— 506 —

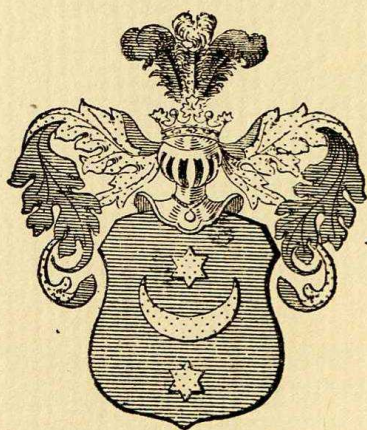
DEMRYC I, Demritz Temritz, cz. Leliwa odm.

— 507 —

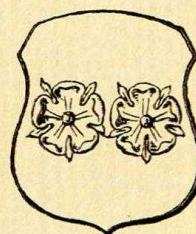
DEMRYC II.

— 508 —

DEMRYC III.

— 509 —

DENAW cz. dwie róże.

— 510 —

BRATKOWSKI I. — W polu czerwonym na podkowie srebrnej ocelami na dół strzała żelazcem do góry, pod opierzenie której przez podkowę przechodzi miecz ostrzem w prawo, na barku podkowy po obu stronach strzały po złotej palmie. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego z koroną. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Her. Kr. Pol.; Czarn.; Sieb. IV. 14. 2.*

BRATKOWSKI II. — W polu czerwonym na mieczu ostrzem w prawo podkowa srebrna barkiem do góry, w niej strzała żelazcem na dół, a na jej barku dwie złote palmowe gałązki. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego w koronie. Początek herbu niewiadomy. *Małach.*

BRAUNEK (Brauneck). — Na tarczy czterodzielnej, w polach I czerwonym — trzy róże białe: dwie i jedna, w II i III złotych — dwa pasy czarne ukośno prawe, w IV zaś błękitnym — nad rogami półksiężyc złotego po sześciopromiennej gwiazdce złotej. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Przyniesiony w XV wieku ze Szląska do Prus Zachodnich, *Żychl. XIII. 16.*

BREMER. — Na tarczy dwudzielnej I pole czerwone, w II zaś srebrnym pół koła młyńskiego czerwonego. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte — białe, drugie i czwarte — czerwone. Labry czerwone podbite srebrem. Indygenat z r. 1662 Egidemu Bremerowi Baronowi von Brytmar. *Vol. Leg. IV. 867 i 1002.; Bork.; Sieb. III. 2. 128.*

BRENSZTEJN cz. Brenstein. — Na tarczy czterodzielnej, w polach I i IV srebrnych — dziesięć płomyków w czterech rzędach: jeden, dwa, trzy i cztery, w II czerwonym — trzy belki poprzeczne srebrne, w III zaś błękitnym — ośmiopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie orzeł czarny wprost ze wzniesionymi skrzydłami. Indygenat z r. 1716. *Enc. Pow.; Ms. Ziel.*

Herb ten podany w Encyklopedyi Powszechnej, jest przerobionym z nassauskiego herbu Bierbrauer zum Brenstein; nadanego Józefowi Fryderykowi von Bierbrauer, dyrektorowi górnictwa nassauskiego d. 6 Lipca r. 1782, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. — Wzmianka w Enc. Pow., jakoby herb ten miał coś wspólnego ze starożytnym, zaginionym herbem Budyszyn czyli Płomienie, nie ma żadnej podstawy, tem bardziej, że Płomienie w herbie Brenstejn podane przez p. Zielińskiego inaczej wyglądają, aniżeli w herbie nassauskim, przedstawionym u Siebmachera. *Sieb. II. 7. 12.* (podamy w uzupełnieniach). Śladów indygenatu ani w Vol. Leg. ani też w M. Kor. nigdzie nie znaleźliśmy, data więc indygenatu jakoby z r. 1716, podana przez p. Zielińskiego jest zmyśloną, ponieważ w tym roku sejmu nie było.

BREZA. (Briesen) — Na tarczy trzypolowej pole I czerwone, II błękitne, a III srebrne. Nad hełmem korona. Indygenat z r. 1591. *Nies.; Bork.; Her. Kr. Pol.; Riet.*

BREZA Hrabia. — Na tarczy trzypolowej pole I czerwone, II błękitne, a III srebrne. Nad tarczą korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa lwy złote. Nadany d. 31 Maja r. 1889, przez Jana, Króla Saskiego. *Bork.; Grit.-Hild.*

BRIGIDO Hrabia. — W polu błękitnym na falistym morzu dwa delfiny tryskające z ogonami wywinętymi do góry ku sobie podpływają, nad niemi u góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad koroną hrabiowską trzy helmy ukoronowane, nad pierwszym i trzecim takie same delfiny jak na tarczy, a nad środkowym dwugłowy orzeł czarny z koronami złotymi. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat w Galicyi w r. 1786, potwierdzenie tytułu w r. 1790 Pompejuszowi Brigido, radcy tajnemu, gubernatorowi Tryestu, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Hefn.; Sieb. IV. 11. 61.*

BRIGNOLE. — W polu błękitnym lew czerwony w koronie złotej trzyma przed sobą drzewo śliwkowe z korzeniem. Nad hełmem w koronie pół lwa czerwonego w koronie złotej. Indygenat z r. 1768 nadany Józefowi-Maryi-Ignacemu-Franciszкови-Ksaweremu-Julianowi Brignole Sale. *Vol. Leg. VII. 799.; Bork.; Crol.*

Przez pomyłkę przedstawiliśmy herb Brignole, właściwie powinien być zamieszczony herb Brignole-Sale. Ten ostatni podamy w uzupełnieniach.

BRINKEN cz. Brincken. — W polu błękitnem trzy róże białe: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie róża biała między dwoma orleami skrzydłami: prawem — białem, a lewem — błękitnem. W Polsce od czasów Zygmunta Augusta; potwierdzeni w tytule Baronów w r. 1819; znajdują się na liście baronów Królestwa Polskiego z r. 1824. *Bork.; Her. Kr. Pol.; Balt. Wap.; Sieb. III. 11. 30.*

BROCHWICZ I cz. Nialko. — W polu srebrnem jeleń czerwony w biegu, z koroną na szyi. Nad hełmem korona. Herb z czasów Piastowskich. *Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.; Kurop.; Mat.; Ulan.*

BROCHWICZ II cz. Jeleń, Opole — W polu srebrnem jeleń czerwony w biegu. Nad hełmem w koronie pawi ogon. Początek herbu bardzo dawny. *Paprz.; Okol.; Nies.; Her. Kr. Pol.*

BROCHWICZ II z odmianą. — W polu srebrnem jeleń barwy naturalnej w biegu. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Her. Kr. Pol.; Enc. Pow.*

BROCHWICZ III. — W polu złotem, z półksiężycą złotego barkiem ukośnie w prawo do góry z sześciopromienną gwiazdą złotą — jeleń złoty. Nad hełmem w koronie na trzech piórach pawich półksiężyc złoty barkiem do góry z sześciopromienną gwiazdą złotą między rogami. Przyniesiony z Prus niewiadomo kiedy. *Nies.; Her. Kr. Pol.*

BROCHWICZ IV. -- W polu czerwonym jeleń leżący. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Przyniesiony z Anglii niewiadomo kiedy. *Nies.; Her. Kr. Pol.*

BROCHWICZ V. — W polu błękitnem z za muru czerwonego ukośno lewego, wyskakuje jeleń widoczny do połowy. Nad hełmem w koronie pawi ogon. Początek niewiadomy. *Nies.*

BRODOWSKI cz. Łada I odm. — W polu czerwonym, na barku podkowy srebrnej, krzyż srebrny kawalerski, z prawej strony strzała ostrzem do góry, a z lewej na murawie strzelec leśny trzyma rosochacz czarny. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego ukoronowanego z mieczem w łapie. Dyplom z r. 1832, wydany przez Deputację Wileńską. *Dokument u rodziny.*

BRODZIC I. — W polu czerwonym na pierścieniu złotym trzy krzyże złote: jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XIII wieku. *Paprz.; Okol.; Nies.; Małach.; Kurop.*

BRODZIC II. — W polu błękitnem na pierścieniu złotym trzy złote krzyże: jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Sieb. IV. 14. 2.*

BRODZIC III. — W polu czerwonym trzy krzyże złote z sobą stykające się, jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między czerwonymi. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Hefn.*

BRONIC I cz. Jelec. — W polu czerwonym dwa jelce złote ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Jeden ze starszych herbów Ruskich. *Paprz.; Okol.; Nies.; Piek.*

BRONIC II cz. Bronicki, Jelec, Łopot. — W polu czerwonym dwa jelce skrzyżowane: na złotym poprzecznym, srebrny pionowy. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.*

BRONIC Hrabia cz. Bronic II. odm. -- W polu czerwonym dwa jelce skrzyżowane: na złotym poprzecznym, srebrny pionowy. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną i pięciu piórami strusimi. Labry czerwone podbite z prawej strony złotem, a z lewej srebrem. Przyznany w Królestwie Polskiem Adamowi Bronickiemu w r. 1824. *Kos.*

BRONIKOWSKI HRABIA I cz. Osełk odm. — Na tarczy ściętej w polu górnem dwudzielnem, w I czerwonym — mitra, w II błękitnym — osełk srebrny hakiem ukośnie w prawo do góry; w polu zaś dolnem srebrnym hełm czarny z przyłbicą spiczastą zamkniętą. Nad tarczą korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa lwy z głowami odwróconemi. Nadany w roku 1743 Janowi Zygmuntovi Bronikowskiemu, przez Augusta III, Króla Polskiego, jako Elektora Saskiego. *Żychl. II. 28, 29.; Griz.-Hild.*

BRONIKOWSKI HRABIA II cz. Osełk odm. — Na tarczy ściętej w polu górnem dwudzielnem, w I błękitnym — osełk srebrny hakiem ukośnie w lewo do góry, w II złotym — korona błękitna; w dolnem zaś srebrnym — hełm stalowy. Nad tarczą korona hrabiowska. Nadany 4 Lutego r. 1835 Gustawowi Zygmuntovi Adolfowi Bronikowskiemu, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Żychl. II. 29.*

BRONISŁAW. — W polu czerwonym między ramionami zbrojnemi w pałasze, zwróconemi do siebie — półtora krzyża srebrnego — bez lewego dolnego ramienia; nad nim w złotym półksiężycu sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem korona. Nadany d. 18 Stycznia r. 1812 Janowi Kuźniczów, przez Fryderyka Augusta, Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego. *Her. Kr. Pol.*

BROŻEK. — W polu błękitnym pod sześciopromienną gwiazdą srebrną dwie strzały żelężcami na dół ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Sygnet z XVIII wieku po ś. p. Hrabinie Kickiej.*

BRÜGGEN. — Na tarczy ściętej w polu górnem złotym — dwugłowy orzeł czarny, w dolnem zaś czerwonym — osiem pasów srebrnych ukośnie poprzepłatanych, tworzy pole podobne do szachownicy. Nad hełmem w zawoju czarno-białym skrzydło orle czarne. Labry czarne podbite złotem. Herb Inflancki. *Bork.; Balt. Wap.*

BRÜHL. — Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV dwudzielnych, na polach prawem złotem, a lewem czerwonym — dwugłowy orzeł ukoronowany, w prawej połowie czarny, a lewej biały, w II i III błękitnych — krokiew srebrna, w V zaś z koroną hrabiowską błękitnym — podkowa srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty. Nad koroną taki sam dwugłowy orzeł jak na I i IV polach. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat z r. 1764 Karolowi i Fryderykowi, a w r. 1768 Henrykowi i Maurycemu Brühl, jednocześnie i Maurycemu, stryjecznemu bratu, z przydomkiem Mertz-Kirchen. *Vol. Leg. VII. 375, 796; Bork.; Balt. Wap.; Sieb. II. 3. 1.; również ten herb znajduje się na pałacu Brühlowskim w Warszawie.*

BRUNN. — W polu czerwonym na pasie srebrnym ukośno prawym rzędem trzy niedźwiedzie czarne głowy z obrożami złotymi. Nad hełmem w koronie pół czarnego niedźwiedzia z obrożą złotą. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany 1 Sierpnia r. 1848 Aleksandrowi Lisenbarthowi, inspektorowi objazdowemu dyrekcji ubezpieczeń w Królestwie Polskim, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BRUNNOW cz. Trzy belki. — W polu czerwonym trzy belki srebrne ukośno lewe. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między czerwonymi. Labry czerwone podbite srebrem. W Polsce od XVI wieku. *Bork.; Riet.; Balt. Wap.*

BRUNSTEIN Baronów Brunickich. — W polu błękitnym lew biały wspięty o rozdwojonym ogonie, trzyma w prawej łapie gałązkę z różą białą i dwoma listkami. Nad koroną baronowską dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym taki sam lew jak na tarczy, lecz w lewo zwrócony, nad drugim zaś — skrzydło orle białobłękitne na krzyż. Labry błękitne podbite srebrem. Tytuł nadany w r. 1813 Ignacemu Brunsteinowi z prawem zmiany nazwiska na Brunicki, przez Maksymiliana Józefa, Króla Bawarskiego, za usługi oddane w czasie wojen napoleońskich, a potwierdzony 10 Grudnia r. 1852, przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego; dyplom zaś wydany w r. 1856. *Bork.; Hefn.*

BRUNSZWICKI. — Na tarczy ściętej, w polu górnem czerwonym — lew srebrny z głową wprost, w dolnem srebrnym — trzy gwiazdy złote: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry czerwone podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Indygenat d. 1 Lipca r. 1570. *Bork.; Riet.* (*Opis tego herbu podany przez Krzyżanowskiego jest fałszywy*).

BRZEZICKI cz. Tępa podkowa odm. — W polu błękitnem na barku srebrnej podkowy złoty krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie skrzydło orle. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.*

BRZEŹNICKI. — W polu srebrnym na wzgórzu zielonem wieża o spiczastym dachu, trzech blankach, dwóch oknach i z bramą otwartą. Nad hełmem w koronie mąż zbrojny w szyszaku, w prawym ręku trzyma trzy skrzyżowane kopje ostrzami do góry, a w lewym przez środek samopał lufą do góry. Nadany d. 6 Marca r. 1581 Stanisławowi Brzeźnickiemu, mieszczaninowi Stężyckiemu, z przydomkiem Wielgołucki. *M. Kor. Ks. 123, 767.; Piek.*

BRZEŹECKI. — Na tarczy ściętej w polu górnem błękitnem rzędem trzy lilie srebrne, a w dolnem czerwonym trzy berła srebrne w gwiazdę skrzyżowane. Nad hełmem w koronie — korona królewska. Labry błękitne podbite czerwonym. Nadany d. 6 Grudnia r. 1581 Maciejowi Brzeżeckiemu, radcy Lwowskiemu. *M. Kor. Ks. 37. str. 307.; Piek.*

BRZEŹEWSKI. — W polu błękitnem nad barkiem podkowy srebrnej półksiężyc złoty rogami w prawo, między czterema sześciopromiennymi gwiazdami srebrnymi pionowo parami ułożonemi. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. III. 2. 133.; Bork.*

BRZOSTOWSKI HRABIA cz. Strzemię odm. — Na tarczy obramowanej złotem, w polu czerwonym strzemię srebrne trójkątne, przez które u góry i u dołu przewleczone kółko złote. Nad koroną hrabiowską pięć piór strusich. Tarczę podtrzymuje dwóch olbrzymów. Nadany w r. 1798 Ksaweremu, Aleksandrowi i Michałowi braciom Brzostowskim, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego, potwierdzony w Królestwie Polskim w r. 1824. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BRZOZOWSKI cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnem w podkowie złotej ocelami do góry złoty krzyż kawalerski, na którym stoi jastrząb czarny z podniesionemi skrzydłami i pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.*

BRZUCHOWIECKI, — W polu czerwonym obnażona ręka, zgięta w łokciu trzyma dwie strzały opierzeniem do góry ukośnie skrzyżowane, pomiędzy opierzeniem strzał pięć sześciopromiennych gwiazd srebrnych: trzy i dwie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Krzyż.*

BRZUSKA. — W polu czerwonym krzyż srebrny spodem rozdarty, krórego końce pod ostrym kątem prostopadle podniesione i belką poprzeczną, pod rozdarcie przechodzącą, złączone. Jeden z najstarszych herbów ruskich *Nies.; Piek.; Dar.*

(Według Darowskiego pochodzi z połączenia dwóch liter odwróconych M i T, a według Piekosińskiego przez połączenie run E i Tyr).

BUBNA-LITTITZ. — Na tarczy dwudzielnej w polu I złotem — bęben z srebrnymi obręczami ukośnie w prawo, dno bębna i pierwsze pole międzyścięgu złote, drugie błękitne, a trzecie czerwone; w II zaś błękitnem — w koronie pół lwa złotego. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym trzy pióra strusie: błękitne, złote i czerwone, a nad drugim pół lwa złotego. Labry z prawej strony czerwone podbite srebrem, a z lewej błękitne podbite złotem. Indygenat z r. 1790. *Bork.; Sieb. IV. 9 10.*

BUCHOLC (*Buchholtz*).—W polu czerwonym trzy srebrne podkowy ocelami do góry: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie czajka w lewo. Początek herbu niewiadomy. *Autograf z r. 1708, własność p. Bisiera.; Bork.*

BUCHOWIECKI cz. Drogosław odm. — W polu czerwonym nad barkiem półksiężyc złotego strzała srebrna żelazcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy, *Her. Kr. Pol.*

BUCHOWIECKI cz. Giejsztor odm. — W polu czerwonym nad trzema poprzecznymi wrębami srebrnymi ku dołowi zmniejszającymi się, dwie strzały bez opierzenia wzdłuż przepołowione i ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu z końca XIV wieku. *Nies.; Piek.*

BUCHTA cz. Odrowąż odm. — W polu czerwonym z klamry srebrnej ku dołowi ostremi, wykręconymi wąsami zakończonej — strzała srebrna bez opierzenia. Nad hełmem w koronie pięć piór pawich między dwiema trąbami srebrnymi. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Bork.; Hefn.*

BUDBERG von Boennigshausen.—Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV błękitnych—lew złoty wspięty w koronie z gałązką palmową w prawej łapie, w II i III srebrnych—między dwoma wązkiemi pasami błękitnymi—pas błękitny ukośnie prawy z trzema rzędem złotemi kółkami od ostróg, każdym o sześciu kolcach, w V zaś czerwonym—poprzeczny łańcuch złoty. Nad francuską baronowską koroną dwa hełmy w koronach baronowskich, nad pierwszym złoty łańcuch łączy pióro strusie błękitne ze złotem, a nad drugim osiem chorągiewek: 1 i 6—złote, 2, 5 i 8 błękitne, 3 i 7 czerwone, a 4 srebrna. Labry z prawej strony błękitne podbite złotem, a z lewej czerwone podbite srebrem. Herb w Polsce od XVI wieku; zostali baronami szwedzkimi w r. 1693. *Bork.; Balt. Wap.; Sieb. III. II. 31.*

BUDKOWKI. — W polu błękitnym poprzeczny pas złoty. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła orle: prawe złote, a lewe błękitne. Przyniesiony z Czech w XIII wieku. *Ottöv.; Enc. Pow. X. 652.*

BUDWIŃSKI BARON. — Na tarczy przedzielonej linią ukośnie lewą, na polach I błękitnym, a II czerwonym — wspięty gryf złoty trzyma w łapach lictorski pęk wstęgą czerwoną przewiązany. Nad koroną baronowską w ukoronowanym hełmie dwa skrzydła orle, w górnej połowie złote, w dolnej zaś w prawem — błękitne, a w lewym — czerwone. Labry z prawej strony błękitne, a z lewej czerwone podbite złotem. Tarczę podtrzymują dwa gryfy złote. Godło: PER ARDVA AD ALTA. Nadanie herbu w r. 1865, a tytułu w r. 1870 Wacławowi Budwińskiemu, przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego. *Bork.; Riet.*

BUDYSZYN. — W polu srebrnym dziesięć płomyków rzędem: jeden, dwa, trzy i cztery. Nad hełmem korona. Początek herbu bardzo dawny. *Ulan.; Potk.; Mał.*

BUDZISŁAW. — W polu zielonym mur z trzema wieżami, na środkowej większej, na księdze otwartej miecz ostrzem do góry i pióro gęsie złote obsadą na dół ukośnie skrzyżowane, nad bocznymi zaś wieżami po sześciopromiennej gwiazdzie złotej. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany d. 31 Sierpnia r. 1847 Franciszkowi Budziszewskiemu, sędziemu trybunału cywilnego gubernii lubelskiej w Siedlcach, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BUGNEROWICZ cz. Pomian odm. — W polu złotem głowa żubrza czarna wprost, przebita mieczem na dół ukośnie w prawo. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna trzyma dźwidę ostrzem na dół ukośnie w prawo. Początek odmiany w r. 1595. *Krzyż.; Bork.*

BUJAKOWSKI. — Na tarczy dwudzielnej na polach I błękitnem, a II srebrnem wspięty kozieł. Nad hełmem w koronie pół takiego samego kozła. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy. *Bork.; Hefn.*

BUKATY cz. Pomian odm. — W polu złotem głowa żubrza czarna wprost, z prawem uchem strzałą żelazcem do góry ukośnie w lewo przeszytem. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Duńcz.; Jabł.*

BUKOWCZYK. — Na tarczy ściętej, w polu górnem błękitnem ręka zbrojna z szablą, w dolnem zaś — szachownica czerwono-srebrna. Nad hełmem w koronie ukośnie w prawo rozwinięty proporzec biały, o rozdwojonych i zakończonych złotemi chwastami końcach, z literą L czerwoną pośrodku. Nadany 29 Marca r. 1794, Józefowi Lemańskiemu, Kapitanowi dziewiątego regimentu wojsk Koronnych, przez Stanisława Augusta, Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

BUKOWSKI HRABIA cz. Ossorya odm. — W polu czerwonym trzy czwarte koła złotego ze sprychami srebrnymi, w brakującej górnej czwartej części koła krzyż srebrny stojący na piąście. Nad koroną hrabiowską trzy pióra strusie. Nadany w r. 1783 Franciszkowi i Michałowi, podkomorzemu sanockiemu, braciom Bukowskim, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Kos.*

BUKRABA cz. Szeliga odm. — W polu czerwonym nad półksiężycem złotym rogami do góry złoty krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Wiel.; Bork.; Piek.*

BULAT. — Na tarczy obramowanej złotem, w polu błękitnem na bulacie rękojeścią złotą do góry — dwa półksiężyce złote do siebie rogami zwrócone. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

BULHAK cz. Syrokomla odm. — W polu czerwonym na dwóch krokwiach srebrnych połączonych kształtem litery W., półtora krzyża srebrnego — brak prawego dolnego ramienia. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Piek.; Krum.; Autograf z r. 1737, własność p. Jackowskiego.*

Dr. Piekosiński nazwał ten herb Białły, prawdopodobnie przez pomyłkę w wyczytaniu podpisu na dokumencie, noszącym tylko nazwisko pisarza Białłego. Na dokumencie z r. 1737, prześlicznie zachowanym, znajdujemy pieczęć z nazwiskiem starosty Bułhaka w otoku i jego podpis, Białły zaś występuje jako pisarz — correxit Białły.

BULHARYN cz. Bułat odm. — W polu błękitnem na mieczu rękojeścią złotą do góry dwa półksiężyce złote rogami do siebie. Tarczę okrywa płaszcz książęcy z mitrą. Początek odmiany niewiadomy. *Autograf z 1786 i 1789, własność J. hr. Ostrowskiego.*

BURGHARD. — W polu błękitnem nad pasem poprzecznym srebrnym, orzeł czarny z głową w lewo, pod pasem zaś ręka z monetą złotą w palcach. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Bork.; Her. Kr. Pol.*

BURSZTYN (*Burstini*) cz. Połota odm. — W polu błękitnem ręka zbrojna z wieńcem wawrzynowym na mieczu. Nad hełmem w koronie między dwoma skrzydłami orleми błękitnemi — sześciopromienna gwiazda złota. Labry błękitne podbite srebrem. Potwierdzenie 12 Lutego r. 1789 przez Stanisława Augusta, Króla Polskiego. *Bork.; Sieb. III. 2. 136.*

BURY cz. Syrokomla odm. — W polu czerwonym na środku dwóch krokwi srebrnych połączonych kształtem litery **W**. — pal srebrny, do którego z prawej strony przylegają jakby żełżece od strzały, a z lewej dwa pierścienie srebrne jeden nad drugim. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Piek.*

BUSSE cz. Abdank odm. — Na tarczy ściętej w polu górnym złotem — orzeł czarny, w dolnym czerwonym — dwie srebrne krokwie połączone z sobą kształtem litery **W**. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany d. 3 Marca r. 1791 Andrzejowi Busse, przez Fryderyka Wilhelma II, Króla Pruskiego. *Bork.; Sieb. III. 2. 136.*

BUTLER. — W polu barwy niewiadomej kosz z kwiatami. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Krum.*

Niesiecki podaje opis herbu Buttler z wyobrażeniem sztachet. Buttlerowie zaszczycony indygenatem polskim, herbu z tem wyobrażeniem nie używali i dla tej przyczyny kilkanaście odmian tego herbu spotykanych u Siebmachera nie podajemy; rodziny te są zamieszkałe na Zachodzie.

BUTTLER I, Butlar. — W polu czerwonym kosz srebrny ze złotymi obręczami i uchem napelniony owocami. Nad hełmem w koronie na trzech piórach strusich: białem między czerwonymi trąbka myśliwska srebrna z nawiązaniem złotym wylotem w lewo. Labry czerwone podbite srebrem. W Polsce od XVII wieku. *Herold. Ms. Kojal.*

BUTTLER II (*Le Boutelier*). — W polu czerwonym srebrny kosz ze złotymi obręczami i uchem z boku (we Francji *hotte* — do noszenia na plecach). Nad hełmem w zawoju czerwono srebrnym kolumna czerwona zakończona trzema piórami strusimi: białem między czerwonymi z zawieszoną trąbką srebrną z nawiązaniem złotym, wylotem w lewo. Labry czerwone podbite srebrem. Herb pochodzenia francuskiego, przyniesiony do Polski w XVII w., stanowi główną część składową herbu Buttlerów, używanego w Polsce. *Sieb. III. II. 31.*

BUTTLER III. — Na tarczy pięciokątnej, w polu I czarnym — cztery stopnie złote zmniejszające się ku górze, w II i III czerwonych — dwoje widel o trzech zębach do góry ukośnie skrzyżowanych, w IV czarnym — zwierciadło srebrne, w V zaś złotem — ukoronowany orzeł czarny z tarczą na piersiach, na której w polu czerwonym kosz srebrny. Nad tarczą trzy ukoronowane hełmy: nad pierwszym pół psa czarnego w lewo, w obroży srebrnej, z zwierciadłem srebrnym na piersiach i zamiast łap ze skrzydłami srebrnymi; nad drugim na dwóch stopniach srebrnych kolumna czerwona zakończona trzema piórami strusimi: czerwonym między białymi, z trąbką myśliwską srebrną wylotem w lewo, przewieszoną w połowie kolumny; na trzecim zaś dwa orle skrzydła: prawe złote, a lewe czarne. Labry czarne podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Indygenat z d. 23 Listopada r. 1627 Jakóbowi Buthlerowi, szlachcicowi inflandzkiemu za waleczność. *Vol. Leg. III 552.; Her. Kr. Pol.*

BYBEL cz. Bibel. — W polu czerwonym między rogami półksiężyc srebrny krzyż srebrny kawalerski, a nad tem dwie kosy końcami do góry, ostrzem do siebie ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Helc; Mat; Enc. W.*

BYCHOWIEC cz. Mogiła odm. — W polu czarnym w mogile białą u góry i u dołu utkwioną krzyż złoty. Nad hełmem w koronie siedzi lis między dwiema trąbkami srebrnymi. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Koj.; Nies.*

BYCHOWSKI cz. Zadora odm. — W polu srebrnym lwia głowa czerwona. Nad hełmem, nad trzema piórami koguciami, z których jedno w prawo, a dwa w lewo — sześciopromień na gwiazda złota. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. VI. 9. 5.*

BYDANT I cz. Gordon I. — W polu błękitnem pas poprzeczny w szachownicę czarno-srebrną, nad nim rzędem dwie złote głowy dzicze, a pod nim — jedna. Nad hełmem w koronie głowa jelenia z szyją. Indygenat z r. 1768 Józefowi, Fabianowi, Józefowi, Janowi i sukcesorom Piotra — Gordonom przez uchwałę sejmową; w roku zaś 1783 potomkowie Piotra otrzymali dyplom od Stanisława Augusta, Króla Polskiego na szlachectwo i używanie dawnego herbu rodzinnego. *Vol. Leg. VII. 798.; Bork.; Her. Kr. Pol.*

Siebmacher przedstawia dwie małoznaczne odmiany tego herbu, które dla ścisłości podajemy; a mianowicie: w jednym dodaje labry (VI 8. 50.), a w drugim oprócz labrów tarczę z obramowaniem złotem. (VI. 8. 50).

BYDANT II cz. Gordon II. — W polu błękitnem trzy złote głowy dzicze: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie między dwoma piórami strusimi: błękitnem i złotem pół jelenia barwy naturalnej. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 50.*

BYDANT III cz. Gordon III. — W polu błękitnem pas poprzeczny w szachownicę czarno-srebrną, nad nim rzędem dwie złote głowy dzicze, a pod nim jedna. Nad hełmem w koronie złota głowa dzicza. Labry błękitne podbite złotem. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 50.*

BYDANT IV cz. Gordon IV. — Na tarczy przedzielonej pasem poprzecznym czarnym, w polu górnem błękitnem — trzy złote głowy dzicze: dwie i jedna, w dolnem zaś srebrnem — dwa pasy czarne ukośnie skrzyżowane; w trzech skrzyżowaniach po sześciopromiennej gwiazdzie, a w czwartym, dolnem półksiężyc rogami do góry. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 50.*

BYDANT V cz. Gordon V. — Na tarczy czterodzielnej, w polu I błękitnem — trzy złote głowy dzicze: dwie i jedna, w II złotem — trzy czerwone lwie głowy: dwie i jedna, w III złotem — w środku czerwonej w lilie zdobnej trójkątnej obwódki trzy półksiężyce czerwone: dwa i jeden, w IV zaś błękitnem pięć róż białych: dwie, jedna i dwie. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 51.*

BYDANT VI cz. Gordon VI. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV czerwonych — trzy sześciopromienne gwiazdy złote: dwie i jedna, w II i III błękitnych — złota głowa dzicza. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 51.*

BYSTRZANOWSKI HRABIA cz. Stary koń odm. — W polu czerwonym koń biały w biegu z czarnym poprzęgiem. Nad tarczą w hrabiowską koronę utkwiony ukośnie w prawo topór srebrny. Nadany w r. 1801 Kajetanowi Bystrzanowskiemu, kasztelanowi Małogoskiemu, przez Franciszka II, cesarza Niemieckiego, a potwierdzony w Królestwie Polskiem w r. 1824. *Bork.; Kos.*

CECENIOWSKI. — W polu barwy niewiadomej klamra okrągła u spodu wgięta wewnątrz i żelazcem od strzały zakończona. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Piek.; Arch. Ks. Sang. I. 3.*

CELEJÓW. — W polu błękitnem na dwóch kotwicach żelaznych u góry się stykających — kruk wzlatujący w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie z krzyżem złotym kawalerskim na środkowym. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany d. 6 Maja r. 1851 Marcinowi Klemensowskiemu, właścicielowi dóbr Celejów, radcy stanu, członkowi ogólnego zebrania komunikacji lądowych i wodnych w Królestwie Polskiem, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Dokument w posiadaniu rodziny.*

CENHAK. — W polu błękitnem między trzema kośćmi do gry rzędem u góry, a dwoma u dołu — poprzeczna belka srebrna. Nad hełmem w koronie między rogami wolemi — cenhak (narzędzie mincarskie). Nadany w r. 1663 Tomaszowi Tymph cz. Tymf mincarzowi. *Enc. M.; Enc. Pow.; Ms. Ziel.*

Herb ten podajemy tylko dla ścisłości. Może jednak okazać się zmyślonym, jak i wiele innych podanych przez p. Zielińskiego; nawet sejm w r. 1663 nie było.

CETNER Hrabia cz. Przerowa odm. — W polu czerwonym ukośno - prawy proporzec złoty na wpół zwinięty z drzewcem pośrodku złamanem. Nad hrabiowską koroną hełm z koroną i trzy pióra strusie: złote między czerwonymi. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w r. 1780 Dominikowi, członkowi stanów Galicyi i Ignacemu, marszałkowi koronnemu galicyjskiemu, braciom Cetnerom, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Bork.; Kos. I.; Hefn.; Grit.-Hild.*

CHALECKI I cz. Abdank odm. — W polu czerwonym dwie krokwie srebrne złożone na kształt litery **W**, ze środka której wychodzi strzała srebrna bez opierzenia żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie skrzydło orle czarne, przeszyte strzałą srebrną. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Warsz.; Bork.; Koss.; Piek.*

CHARCZEWSKI Hrabia cz. Cholewa odm. — W polu czerwonym między dwiema klamrami srebrnymi barkiem do siebie — miecz ostrzem na dół. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego pięć piór strusich: dwa złote między trzema czerwonymi. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w r. 1783 Michałowi i Walentemu braciom Charczewskim, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Pocz. Szl. Gal.; Kos. I.; Bork.; Czarn.; Riet.*

CHARYTON, Charytan, Charytonowicz. — W polu czerwonym złote litery słowiańskie **Н** i **Е** w monogram złożone. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Przyniesiony z Grecji roku 1416. *Ms. Koj.; Nies.; Warsz.*

CHAUDOIR Baron. — Na tarczy ściętej w polu górnym błękitnym — koń czarny w biegu; w dolnym zaś — dwa pasy poprzeczne, złote i błękitne naprzemian. Nad francuską baronowską koroną dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym syrena z wzniesionym mieczem w prawej ręce, lewą opiera się na biodrze; nad drugim między dwiema trąbami złotymi pół konia czarnego. Labry błękitne podbite złotem. Na podstawie, po bokach tarczy, dwa konie czarne widoczne do połowy głowami ku sobie zwrócone. Herb przyniesiony z Francji do Bawarii, gdzie Jan-Józef Chaudoir otrzymał od Maksymiliana I, Króla Bawarskiego tytuł barona; następnie w Królestwie Polskim przypuszczony został do szlachectwa 29 Listopada r. 1819, a syn jego Stanisław — 22 Lutego r. 1820; w roku zaś 1827 otrzymali potwierdzenie tytułu baronów. *Her. Kr. Pol.; Niepor.*

CHERESKUL Baron. — W polu czerwonym na chorągwi bez proporca, naokoło ząbkowanej, w górnej połowie złotej, a w dolnej czarnej — orzeł naprzemian pół czarny i pół złoty. Nad tarczą korona baronowska. Nadany w r. 1788 Bazylemu, Jerzemu i Mikołajowi braciom Chereskul, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Pocz. Szl. Gal.; Bork.; Hefn.; Riet.*

CHITRY. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV srebrnych — lis czerwony, w II i III czerwonych — pas srebrny ukośno prawy. Nad hełmem w koronie pół orla czarnego. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1814 Antoniemu Chitry z przydomkiem von Friesenfels, archiwście apelacyjnemu, przez Franciszka II, Cesarza Austriackiego. *Pocz. Szl. Gal.; Bork.; Hefn.; Riet.*

CHLIBKIEWICZ I. — W polu błękitnym na wieńcu wawrzynowym miecz ostrzem do góry i wąż zielony ogonem na dół ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie orzeł biały ze wzniesionymi skrzydłami i wieńcem wawrzynu w dziobie. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1786 Janowi Chlibkiewiczowi z przydomkiem de Rutkowski, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Pocz. Szl. Gal.; Bork.; Hefn.; Riet.*

CHLIBKIEWICZ II. — W polu błękitnym na murawie kotwica srebrna uchem ukośnie w lewo, na niej gołąb biały ze wzniesionymi skrzydłami i oliwną gałązką w dziobie. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym ręka w błękitnym rękawie trzyma złote wagi, nad drugim zaś kotwica i gołąb jak na tarczy. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1843 Feliksowi Chlibkiewiczowi z przydomkiem de Rutkowski, przez Ferdynanda I, Cesarza Austriackiego. *Hefn.; Riet.*

CHLUDZIŃSKI cz. Cholewa odm. — W polu czerwonym między dwiema klamrami srebrnymi barkami do siebie — miecz ostrzem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

CHŁAPOWSKI Baron cz. Drya odm. — W polu błękitnem na ukośno prawym pasie srebrnym — trzy kamienie czarne; w lewym szczycie tarczy na małej tarczy w polu czerwonym — miecz ostrzem do góry. Nad tarczą czapka baronowska napoleońska. Labry srebrne. Nadany d. 15 Sierpnia r. 1809 Dezyderemu Chłapowskiemu, pułkownikowi gwardyi francuskiej. *Czarn.*

Obecnie Baronowie Chłapowscy zamiast czapki napoleońskiej używają korony baronowskiej niemieckiej z trzema piórami strusimi i godła: BONUM ADIPISCI.

CHŁĘDOWSKI Baron cz. Bończa odm. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i II błękitnych — jednorożec biały, w III i IV złotych — mnich w sukni czarnej, z głową odkrytą, w prawej ręce trzyma książkę srebrną, lewą — na piersiach. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym — pół jednorożca białego, nad drugim zaś pół takiego samego mnicha jak na tarczy. Nadany d. 6 Lutego r. 1885 Kazimierzowi Chłędowskiemu, z przydomkiem von Pfaffenhofen, przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego. *Bork; Sieb. II. 6. 40.; Riet. II.*

CHŁOPICKI Baron cz. Nieczuja odm. — Na tarczy ściętej w polu górnem czarnem mała tarcza srebrna owalna na której w polu srebrnem pień sękaty czarny z krzyżem takimże u góry, a nad nią podobny pień srebrny z krzyżem między białymi skrzydłami; w lewym szczycie na małej tarczy w polu czerwonym miecz ostrzem do góry; w polu zaś dolnem błękitnem — piorun złoty ukośnie w lewo. Nad tarczą czapka baronowska napoleońska. Labry srebrne. Nadany w r. 1810 Józefowi Grzegorzowi dwu imion Chłopickiemu, generałowi dywizyi, przez Napoleona I, Cesarza Francuzów, potwierdzony w Królestwie Polskiem w r. 1824. *Bork.; Czarn.; Riet.*

CHŁUSOWICZ cz. Gozdawa odm. — W polu czerwonym pojedyncza lilia srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Herold Ms. Kojat.*

CHŁUSOWICZ Baron cz. Gozdawa odm. — W polu czerwonym pojedyncza lilia srebrna. Nad francuską baronowską koroną trzy pióra strusie. Nadany w r. 1812 Józefowi Chłusowiczowi, pułkownikowi wojsk polskich, przez Napoleona I, Cesarza Francuzów. *Bork.*

CHOBÓŁTOWSKI. — W polu barwy niewiadomej krzyż z końcem rozdartym, osadzony w środku jakby liry. Początek herbu niewiadomy *Piek.; Arch. ks. Sang. II. 290.*

CHOCIMIRSKI. — W polu złotem trzy siedmiozębate grabie srebrne: dwoje od góry ukośnie ku bokom, a trzecie na dół, w kółko czy też jabłko końcami na kształt gwiazdy utkwione. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy; niektórzy autorowie utrzymują, że w XVI wieku z Czech przyniesiony. *Biel.; Papr.; Okol.; Nies.; Mał.; Bork.*

CHODKIEWICZ I cz. Kościeszka odm. — Na tarczy dwudzielnej w polach czerwonych, w I — strzała srebrna żeleźcem do góry, bez opierzenia u dołu rozdarta i przez środek belką poprzeczną przekrzyżowana, w II — gryf srebrny wspięty z mieczem w prawej szponie. Nad hełmem w koronie pół takiego samego gryfa. Hieronim Chodkiewicz będąc w legacji od Zygmunta Augusta w Wiedniu, otrzymał w r. 1555 tytuł hrabiego Ś-go Państwa Rzymskiego, i on to pierwszy do dawnego swego herbu Kościeszki dołączył Gryfa. *Papr.; Okol.; Nies.; Ms. Koj.; Bork.*

CHODKIEWICZ II. — Na tarczy trzydzielnej w polu I czerwonym ściętym, w górnym — strzała srebrna żeleźcem do góry bez opierzenia, u dołu rozdarta i przez środek belką poprzeczną przekrzyżowana; w dolnym — na koniu białym mąż zbrojny z mieczem wzniesionym w prawej ręce, na lewej z tarczą o błękitnem polu z podwójnym krzyżem złotym (Pogoń I); w II czerwonym — gryf srebrny wspięty z mieczem w prawej szponie; w III zaś ściętym, w górnym błękitnem łabędź biały, a w dolnym czerwonym — trzy wręby srebrne jeden pod drugim ku dołowi zmniejszające się. Nad tarczą w koronie pięć piór strusich albo trzy hełmy z klejnotami jak w następnej odmianie. Nadany 10 Czerwca r. 1568, przez Zygmunta Augusta z erekcją dóbr na hrabstwo. *Papr.; Okol.; Koss.; Czarn.*

CHODKIEWICZ Hrabia. — Na tarczy trójdzielnej w polu I czerwonym ściętym, w górnym — strzała srebrna żeleźcem do góry bez opierzenia, u dołu rozdarta i przez środek belką po-

przeczną przekrzyżowana; w dolnym — na koniu białym mąż zbrojny z mieczem wzniesionym w prawej ręce, na lewej z tarczą o błękitnym polu z podwójnym krzyżem złotym na niej (Pogoń I); w II czerwonym — gryf srebrny wspięty z mieczem w prawej szponie; w III zaś ściętym, od góry błękitnym — łabędź biały, — od dołu czerwonym — trzy wręby srebrne jeden pod drugim ku dołowi zmniejszające się. Nad hrabiowską koroną trzy hełmy ukoronowane, nad pierwszym pięć piór strusich, nad drugim pół gryfa z mieczem, a nad trzecim pół łabędzia z koroną na szyi. Herb używany obecnie. *Okol.; Z pieczęci.*

CHOISEUL-GOUFFIER Hrabia. — W polu błękitnym krzyż złoty do brzegów, z tarczą na środku o złotym polu z trzema parami (jumelles) poprzecznych pasików czarnych; między ramionami krzyża u góry po pięć prostopadle stojących cegiełek złotych w trzy rzędy: dwie, jedna, i dwie, u dołu zaś po cztery takie same cegiełki w dwa rzędy: dwie i dwie. Nad tarczą korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa złote lwy. Godło: A MOI BASSIGNY i VIRTUTIS FORTUNA COMES. Przyniesiony na Żmudź około r. 1794 przez Oktawiana Choiseul-Gouffier'a, potwierdzenie tytułu w Cesarstwie Rosyjskiem w r. 1840. *Kos. I.; Niepor.; Riet. w przypiskach I. II.; Autograf z r. 1800, własność J. Hr. Ostrowskiego.*

CHOLEWA. — W polu czerwonym między dwiema klamrami srebrnymi barkami do siebie — miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Paprz.; Ms Kojat.; Nies.; Piek.; Mał.*

CHOLEWIEC. — W polu błękitnym między dwiema klamrami srebrnymi barkami do siebie — działo złote wylotem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany d. 8 Marca r. 1842 Benedyktowi Tykiel, referendarzowi stanu przy radzie stanu Królestwa Polskiego, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

CHOLONIEWSKI Hrabia cz. Korczak odm. — W polu czerwonym trzy wręby srebrne, jeden pod drugim, ku dołowi zmniejszające się. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną, nad którą w czaszy złotej pół wyźła białego w obroży czerwonej. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany 30 Marca r. 1798 Ignacemu, staroście kołomyjskiemu i szczurowieckiemu, Rafałowi, miecznikowi wielkiemu koronnemu i Franciszkowi Ksaweremu, łowczemu wielkiemu koronnemu i cześnikowi wielkiemu galicyjskiemu, braciom Myszkach-Choloniewskim, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego; potwierdzenie tytułu w Cesarstwie Rosyjskiem w r. 1842, a w Królestwie Polskiem w r. 1845. *Grit-Hild.; Kos. I.; Bork.; Niepor.*

CHOMATO. — W polu czerwonym chomato złote ukośnie w lewo. Nad hełmem Korona. Odmiana herbu rodziny pruskiej Cygembergów. Jeden ze starszych herbów. *Ms. o fam. Prus.; Nies.; Piek.; Bork.; Sieb. IV. 14. 3 VI. 4. 81.*

CHOMĘTOWSKI I cz. Bończa odm. — Na tarczy dwudzielnej w polach czerwonych, w I — jednorożec biały wspięty, w II — strzała srebrna bez opierzenia żelźcem do góry dwa razy przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Początek odmiany z XVIII wieku. *Autograf z r. 1724 Stanisława Chomętowskiego, hetmana koronnego, własność p. Gieysztora.*

CHOMĘTOWSKI II cz. Bończa odm. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I ściętym, od góry czerwonym — jednorożec srebrny wspięty, a od dołu złotym — jajo przeszyte trzema czerwonymi strzałami: dwiema na krzyż ukośnie żelźcami do góry, a trzecią wprost na dół, nad której opierzeniem — krzyż kawalerski czarny; w II błękitnym — kądziel z mieczem rękojeścią do góry ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Początek odmiany z XVIII wieku. *Kos.; Dyplom deputacyi szlacheckiej podolskiej z r. 1803, dokument u rodziny.*

CHOMĘTOWSKI III. — Na tarczy czterodzielnej w polu I czerwonym — wspięty jednorożec biały, w II błękitnym — kądziel z mieczem rękojeścią do góry ukośnie skrzyżowane, nad niemi w środku sześciopromienna gwiazda złota, w III złotym — jajo przeszyte trzema strzałami czerwonymi: dwiema ukośnie na krzyż żelźcami do góry, trzecią zaś — na dół, nad której opierzeniem krzyż kawalerski czarny, w IV zaś czerwonym — strzała srebrna bez opierzenia, żelźcem do góry,

dwa razy przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Godło: DVM SPIRO, SPERO. Nadany w r. 1736 Janowi Tomaszowi i synom jego Antoniemu i Franciszkowi Chomętowski, przez Augusta III, Króla Polskiego i Elektora Saskiego, *Kos. I.; Grit.-Hild.; Żychl. I. 20.*

CHOMIAK. — W polu barwy niewiadomej na trójkacie — krzyż. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. *Piek.; Autograf z r. 1582., własność p. Bisiera.*

CHOMIŃSKI I cz. Poraj odm. — W polu czerwonym między strzałą srebrną bez opierzenia u dołu rozdarta, a bełtem również bez opierzenia i u dołu rozdartym — pięciolistna róża srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Kojal.; Nies.; Małach.; Piek.; Kos. II.*

CHOMIŃSKI II cz. Poraj odm. — W polu czerwonym na róży srebrnej dwie rzędem wprost do góry strzały bez opierzenia u dołu rozdarte, prawa bez żeleźca. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Koj. Herold 237.*

CHORABAŁA. — Na tarczy czerwonej w kręgu — nad srebrnym krzyżem kawalerskim lilia srebrna. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Mał.; Piek. W przypiskach podany będzie ten herb według rysunku prof. Dra Piekosińskiego.*

CHORĄGWIE KMITÓW I cz. Radwan Sowity. — W polu czerwonym na drzewcach poprzecznych dwie chorągwie kościelne złote jedna pod drugą, o trzech połach frędzlą obszytych ku dołowi zwieszających się. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Warsz.; Kurop.; Małach.*

CHORĄGWIE KMITÓW II. — W polu czerwonym na drzewcach poprzecznych dwie chorągwie kościelne złote jedna pod drugą, o trzech połach frędzlą obszytych ku dołowi zwieszających się. Nad hełmem w koronie na pawim ogonie sześciopromienna gwiazda srebrna. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Ms. Koj.*

CHORĄGWIE KMITÓW III. — W polu czerwonym nad dwiema, jedna pod drugą chorągwiemi kościelnymi złotymi, o trzech połach frędzlą obszytych ku dołowi z drzewców zwieszających się — dwie kłamry srebrne ukośnie skrzyżowane barkami do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy. *Nies. (pod Bykowskim).*

CHORYŃSKI. — W polu złotem dwa rogi bawole, prawy czarny z trzema kleszczami rako- wemi srebrnymi z boku, a lewy srebrny z trzema takimi samymi kleszczami czarnymi. Nad hełmem w koronie takie same rogi. Labry czarne podbite złotem. Rodzina szlaska, podług niektórych pochodzenia polskiego, w pierw do XVII w. herbu Rogala używająca, baronowie Austriacy od r. 1716 z przydomkiem von Ledske; hrabiowie czescy od r. 1761 — w tymże roku otrzymali indygenat w Prusach Królewskich. *Bork.; Sieb. IV. 11. 6.; Riet.; Pol.*

CHOŚNICKI cz. Podjaski odm. — W polu błękitnym pod trzema strzałami żeleźcami środko- wej do góry a bocznych ukośnie ku bokom górnym tarczy — po listku koniczyzny. Nad hełmem w koronie tak samo ułożone strzały. Herb pruskiego pochodzenia. *Ms. o fam. prus., Nies.; Bork.*

CHREPTOWICZ Hrabia cz. Odrowąż odm. — W polu czerwonym strzała srebrna żeleźcem do góry, u dołu rozdarta i na kształt wąsów wykreśniona. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną, w której na pawim ogonie taka sama strzała ukośnie w lewo. Labry czerwone podbite srebrem. Tytuł potwierdzony w Cesarstwie Rosyjskim w roku 1843. *Kos.; Riet.*

CHROMY. — Na tarczy dwudzielnej w polu I błękitnym — na wzgórzu białem bocian trzyma w prawej łapie jabłko złote, w II srebrnym — dokoła czerwonej laski dwa razy okręcony wąż zielony wspina się do różanego wianka. Nad hełmem w koronie taki sam bocian jak w tarczy. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1811 Tomaszowi Chromemu z przydomkiem von Ruhmfeld, lekarzowi żup solnych w Wieliczce, przez Franciszka II, cesarza Austriackiego. *Bork.; Pol.; Hefn.; Riet.*

CHRONIEWSKI cz. Gryf odm. — W polu czerwonym wspięty gryf złoty w prawej szponie trzyma trzy pióra strusie a w lewej—obwód złotą. Nad hełmem w koronie w złotej obręczy trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

CHRYNICKI I cz. Węda. — W polu czerwonym przewrócony krzyż srebrny z końcem u góry rozdartym, załamany ku bokom tarczy i zakończonym w żelźce od strzał. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów russkich. *Nies.; Her. Kr. Pol.; Piek.*

CHRYNICKI II. — W polu czerwonym przewrócony krzyż srebrny kawalerski z końcem u góry przedłużonym, rozdartym i zakreconym do środka. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Papr.; Piek.*

CHRZĄSTOWSKI I cz. Krzywda odm. — W polu błękitnym na barku srebrnej podkowy — krzyż kawalerski, w podkowie taki sam krzyż, lecz bez prawego ramienia. Nad hełmem w koronie lwia głowa, z paszczy płomień ziejąca. Początek odmiany niewiadomy. *Autograf z r. 1748, własność J. Hr. Ostrowskiego.*

CHRZĄSTOWSKI II cz. Łódzia odm. — W polu czerwonym łódź złota. Nad hełmem w koronie lwia głowa w lewo, z paszczy płomień ziejąca. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Żychl. XVI. 8—12.*

CHUNOWSKI cz. Janina odm. — W polu błękitnym okrągła tarcza srebrna ze szpicem w środku. Nad hełmem w koronie trzy pawie pióra. Labry błękitne podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy. *Hefn.; Riet.*

CHYLŃSKI cz. Jastrzębiec odm. — W polu czerwonym w środku podkowy złotej ocelami do góry — krzyż złoty kawalerski. Nad hełmem w koronie jastrząb barwy naturalnej z dzwonkiem złotym u lewej łapy, w prawej trzyma taką samą podkową i krzyż jak na tarczy. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. IV. 14. 10.*

CIBORSKI cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym z środka podkowy srebrnej ocelami do góry wychodzi krzyż srebrny. Nad hełmem w koronie jastrząb trzyma w prawej szponie taką samą podkową z krzyżem. Początek odmiany niewiadomy. *Modzel.*

CICHIŃSKI cz. Siekierz odm., Zienkiewicz. — W polu czerwonym między półksiężycem złotym z prawej, a górną połową podkowy srebrnej z lewej strony, barkami od siebie—strzała srebrna żelźcem do góry, w opierzeniu rozdarta i w środku przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Dokument u rodziny.*

CIECHANOWIECKI cz. Mogiła odm. — W polu czarnym na srebrnej mogile utkwiony krzyż złoty. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Nies. (pod Mogiłą).*

CIELĄTKOWA cz. Kucza, Kuczawa. — W polu błękitnym z pod barku półksiężyca złotego, zakończonego sześciopromiennymi gwiazdami złotymi, rogiem w prawo wychodzi część takiego samego półksiężyca z gwiazdą. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Papr., Nies.; Małach.; Kurop.; Czarn.; Mał.; Piek.; Ulan.*

CIELEPAŁY cz. Czelepały, Czelepoły, Czelepele. — W polu czerwonym na łodydze trzy liście szczawiu. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Mał.; Piek.*

Niektórzy heraldycy, jak Niesiecki i Małachowski dają nazwę Czelepele herbowi Ostrzew, który na starych pieczętkach podobny bardzo do herbu Czelepały, jednakże odróżniamy go na zasadzie przytoczonych przez D-ra Małeckiego zapisek sądowych, w których herb opisany jest jako przedstawiający trzy liście szczawiu: tria folia lapathii in stipite. (*I. 100.*)

CIELESKI cz. Trestka odm. — W polu błękitnym na srebrnym pasie ukośno lewym — rzędem trzy krzyże złote zakończone kulkami. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany z końca XV lub początków XVI wieku. *Nies.; Ms. o fam. Prus.; Czarn.*

CIEŃCIEWICZ cz. Falkenfeldt. — Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV błękitnych — ręka zbrojna z mieczem, w II i III czerwonych — po dwa pióra rzędem obsadami na dół. Nad hełmem w koronie między dwoma piórami strusimi ręka zbrojna z mieczem. Labry z prawej strony błękitne, a z lewej czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1768 Janowi Robertowi Cieńciewiczowi. *Vol. Leg. VII. 803.; Hefn.; Sieb. IV. 14. 40.*

CIESZKOWSKI Hrabia cz. Dołęga odm. — W polu błękitnym na barku podkowy srebrnej — złoty krzyż kawalerski, w podkowie strzała srebrna żelźcem na dół. Nad hrabiowską koroną hełm, w koronie którego szare skrzydło sępie przeszyte strzałą. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1840 Augustowi Cieszkowskiemu, literatowi, posłowi na sejmy pruskie, przez Papieża Piusa IX; uznani w Prusach w r. 1854. *Kos. I.; Grit.-Hild.*

CIETRZEW cz. Ciecierza, Birkhahn. — W polu czerwonym — cietrzew. Nad hełmem w koronie nad półksiężycem złotym dwie sześciopromienne gwiazdy złote jedna pod drugą. Jeden z najstarszych herbów szlaskich. *Paprz.; Nies.; Ms. fam. prus.; Małach.*

CIEŻOSIL. — Na tarczy obramowanej złotem, w polu błękitnym w środku i na końcach trójkąta srebrnego, obroconego wierzchołkiem na dół — sześciopromienne gwiazdy srebrne, nad trójkątem zaś pszczoła złota. Nad hełmem w koronie pod rozwartym cyrkiem srebrnym opartym na dwóch skrzyżowanych gałązkach wawrzynu — łabędź biały w lewo. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany 7 Października r. 1816, Wojciechowi Lange, za zasługi w kierowaniu budowlami wodnymi w Królestwie Polskim, przez Aleksandra I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

CIOLEK I cz. Biała. — W polu srebrnym wół czerwony. Nad hełmem w koronie pół takiego samego wołu. Jeden z najdawniejszych herbów polskich. *Paprz.; Nies.; Małach.; Kurop.; Warsz.; Pot.; Piek.; Mał.*

CIOLEK II. — W polu złotem wół czerwony rogaty. Nad tarczą korona. Nadany 15-go Listopada r. 1504 Szymonowi Byczyńskiemu; 21 Maja r. 1505 Jerzemu Hubatemu; 29 Sierpnia r. 1505 Janowi Kałuszowi; 12 Marca r. 1508 Albertowi Kani z Górki i 1 Lutego r. 1511 Markowi Wilamowskiemu. *M. Kor. Ks. 19 184.; Ks. 22. 17 i 219.; Ks. 24. 404*

CIOLEK TORELLI. — Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV srebrnych — wąż czarny w złotej koronie, pożerający dziecię widoczne do połowy, w II i III złotych — lew wspięty w koronie, w V zaś czerwonym — wół biały. Nad hełmem korona. Indygenat z d. 11 Marca r. 1569 Pomponiuszowi Torelli. *Nies.; Krzyż.; Piek.; u Rietstapa herb ten inaczej opisany.*

CIOS. — Na tarczy dwudzielnej w polu I błękitnym — sześciopromienna gwiazda złota, w II czerwonym — ręka zbrojna z mieczem. Nad hełmem w koronie taka sama ręka. Nadany 2 Kwietnia r. 1844 Wilhelmowi Böttcherowi, prezydentowi miasta byłego (sic) gubernialnego Kielce, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

CYGEMBERG cz. Chomąto odm. — W polu czerwonym chomąto srebrne bez przewiązania pionowo ustawione. Nad hełmem w koronie nad czapką czeską białą, z bindą i podszewką czerwoną takie same chomąto lecz z czterema pawimi piórami po każdej stronie. Herb stary z Prus pochodzący. *Nies.; Bork.; Sieb. IV. 14. 3 i VI. 4. 81.*

CYNGIEL cz. Dziengiel. — W polu złotem czerwona głowa wilcza z językiem wywieszonym mieczem do góry przebita. Nad hełmem w koronie taka sama głowa przebita. Początek herbu niewiadomy. *Małach.; Bork; Sieb. III. 2. 162.*

CYREMBERG. — W polu srebrnym na zielonym wzgórzu jeleni czerwony wspięty. Nad hełmem z zawoju biało-czerwonego dwa rogi jelenie czerwone. Przyniesiony z Hessyi do Prus Królewskich w XV wieku. *Nies.; Małach.; Kurop.*

CYRO. — Na tarczy czerwonej ściętej, w polu górnym dwudzielnym, w I — strzała srebrna żeleźcem do góry, dwa razy przekrzyżowana, w II — kotwica srebrna bez ucha do góry; w dolnym zaś — półtora srebrnego krzyża, bez prawego dolnego ramienia. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiadomy. *Krzyż.*

CYRUS cz. Lis odm. — W polu czerwonym strzała srebrna bez opierzenia dwoma belkami srebrnymi przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie między dwoma skrzydłami orlema dwie rzędem sześciopromienne gwiazdy srebrne. Początek niewiadomy. *Małach.; Bork.*

CYWILKOWSKI. — W polu srebrnym dwie krótkie belki błękitne poprzeczne jedna pod drugą. Nad hełmem w koronie wlatujący orzeł biały w lewo. Początek herbu niewiadomy. *Sieb. III. 2. 148.*

CZACHOWSKI. — W polu błękitnym ręka zbrojna głowę orła ukoronowaną za szyję w lewo trzymająca. Nad hełmem w koronie między dwoma orlema skrzydłami taka sama ręka. Przyniesiony w XV wieku z Czech przez Czachowskich z Wymyslic. *Ottuv.; Ms. Ziel.*

CZACKI Hrabia cz. Świnka odm. — W polu czerwonym czarna głowa dzicza w lewo, której szczękę trzyma ręka w błękitnym rękawie. Nad koroną hrabiowską hełm ukoronowany, a w nim panna w sukni błękitno-czerwonej. Labry czerwono błękitne. Potwierdzenie tytułu, nadanego przez Karola V, Cesarza Niemieckiego w XVI wieku nastąpiło d. 12 Maja r. 1897 dla Feliksa-Maryana-Adama-Sebastjana Czackiego, przez Mikołaja II, Cesarza Rosyjskiego *Dok. w posiadaniu rodziny.*

CZADERSKI. I — Na tarczy dwudzielnej, w polu I złotem — błękitny krzyż kawalerski, w II błękitnym — snop złoty. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego. Labry błękitne podbite złotem. Nobilitacja udzielona Pawłowi Czaderskiemu mieszczaninowi z Bielicy d. 1 Października r. 1806 przez Franciszka I, Cesarza Austriackiego; Józefowi zaś członkowi stanów galicyjskich sejm r. 1838 nadał indygenat. *Sieb. VI. 8. 5.; Sp. Szl. Gal.; Pol; Bork.*

CZADERSKI II. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I złotem czerwony krzyż kawalerski, w II błękitnym — snop złoty. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym pół lwa złotego w lewo, nad drugim snop złoty między dwoma skrzydłami błękitnymi. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne — podbite złotem. Odmiana herbu Czaderski I. *Sieb. IV. 11. 7.*

CZAPLA. — W polu czerwonym czapla w lewo z podniesionymi skrzydłami i rybą w dziobie. Nad hełmem w koronie taka sama czapla. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Dług.; Papr.; Nies.*

CZAPLIC cz. Gozdawa odm. — W polu barwy niewiadomej nad sześciopromienną gwiazdą lilia. Początek herbu niewiadomy *Odrysowany z nadgrobką w Kościele Ś-go Jana w Warszawie.*

CZAPLICKI cz. Kierdeja odm. — Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym — trzy czerwone krzyże kawalerskie jeden pod drugim; pole II — błękitne. Nad hełmem w koronie pół srebrnego jelenia. Początek odmiany niewiadomy. Rodzina od końca XVII wieku w Prusiech osiadła. *Sieb. IV. 4. 7.*

CZAPLIŃSKI I cz. Drogosław odm. — W polu czerwonym nad barkiem półpierścienia srebrnego strzała srebrna żelźcem w górę. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nobilitowani w r. 1634; Jan Czaplinski otrzymał potwierdzenie szlachectwa w r. 1638. *Vol. Leg. III. 973.; Ms. Księdza Rutki.; Czarn.*

CZAPLIŃSKI II cz. Drzewica odm. — W polu błękitnym nad i pod półksiężycem złotym rogami do góry—sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie taki sam księżyc i gwiazdy. Nadany 1 Lipca r. 1578 Klemensowi Czaplinskiemu z Węgier *M. Kor. Ks. 117. 61; Czacki —Prawa polskie i litewskie.; Bork.; Piek.*

CZAPSKI Hrabia cz. Leliwa odm. — W polu błękitnym nad półksiężycem złotym rogami do góry — sześciopromienna gwiazda złota. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej na pawim ogonie taki sam półksiężyc i gwiazdy. Nadany w r. 1804, Mikołajowi i Józefowi braciom Czapskim, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Kos. I; Grit-Hild.; Sieb. III. 1. 6.*

CZARA. — Na tarczy obramowanej srebrem, w polu błękitnym waż owity około złotej czary i z niej pijący, nad nim sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany 2 Października r. 1839 Karolowi Hincz, assesorowi farmacyi i właścicielowi apteki w Lublinie, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

CZARLIŃSKI cz. Sówka.—W polu błękitnym sowa szara z podniesionymi skrzydłami na pieńku o trzech gałęziach. Nad hełmem w koronie pawie ogon. Stary herb pomorski z przydomkiem de Sterlin—znajduje się w źródłach poczynszy od XVII wieku. *Ms. o fam. prus.; Nies.; Bork.*

CZARNECKI I cz. Trzy orły. — W polu błękitnym trzy orły białe: dwa i jeden. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1618 Andrzejowi Czarneckiemu za waleczność pod Smoleńskiem. Niesiecki zsyłając się na Konstytucyę, bałamutnie rodzinę tę wyprowadza od niemieckich hrabiów Leilingen, lecz w Vol. Leg. o tem żadnej wzmianki nie znajdujemy. *Vol. Leg. III. 328; Nies.; Sieb. II. 8.; Bork.*

CZARNECKI II. — Na tarczy pięciodzielnej, w polu I błękitnym — trzy orły białe: dwa i jeden, w II czerwonym—wspięty lew złoty, w III czerwonym — bróg złoty, w IV błękitnym — nad bramą o dwóch wieżach zakończonych spiczastemi daszkami ręka zbrojna z mieczem, w V zaś czerwonym — krzyż kawalerski srebrny. Nad hełmem korona. Początek herbu w XVII wieku. *Nies.*

CZARNECKI III cz. Lew odm. — W polu błękitnym złoty lew wspięty. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nadany w r. 1775. Franciszkowi Czarneckiemu. *Vol. Leg. VIII. 303.; Arch. b. Her.; Sp. Sal. Pol.; Bork.*

CZARNECKI IV. — Na tarczy ściętej, w polu górnym czerwonym — półtora złotego krzyża, bez lewego dolnego ramienia, w dolnym zaś błękitnym — w środku podkowy srebrnej barkiem do góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: dwa błękitne między czerwonymi z półtora krzyżem złotym na środkowym. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy. *Dorst. 125.*

CZARNECKI V cz. Prus III odm. — W polu błękitnym na połączeniu kosi srebrnej ostrzem na dół i półpodkowy srebrnej ocalem na dół — półtora srebrnego krzyża, bez prawego dolnego ramienia, między kosą a półpodkową sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie w lewo noga zbrojna z ostrogą. Początek herbu niewiadomy, *Nies.; Duńcz.; Małach.; Wiel.*

CZARNECKI Hrabia I cz. Prus III odm.—Na tarczy pięciodzielnej, w polu I czerwonym — półtora krzyża srebrnego, bez prawego dolnego ramienia, w II błękitnym—noga zbrojna srebrna z ostrogą, w III błękitnym — pół podkowy srebrnej ocalem na dół, w IV czerwonym — kosa srebrna ostrzem do środka, a końcem na dół, w V zaś złotem, koroną cesarską złotą nakrytem, —dwugłowy orzeł czarny z koroną nad głowami i z tarczą Ś-go Jerzego na piersiach. Nad hełmem w koronie hrabiowskiej w lewo noga zbrojna z ostrogą. Odmiana linii która otrzymała tytuł hrabiowski w Rosyji r. 1854. *Z pieczęci współczesnej, własność p. Dziadulewicz.; Bork.; Pol.*

CZARNECKI Hrabia II cz. Prus III odm. — Na tarczy czterodzielnej, w polach czerwonych I — na połączeniu kosi srebrnej ostrzem na dół i półpodkowy srebrnej ocelem również na dół, pomiędzy którymi gwiazda o ośmiu czarnych promieniach, zakończonych kulkami — półtora złotego krzyża, bez dolnego lewego ramienia, w II — prawo ukośna rzeka srebrna na kształt litery **S** odwróconej, z krzyżykiem złotym u góry, w III — na podstawie złotej srebrna kolumna z kapitelem złotym, a w IV — łódź złota. Nad hrabiowską koroną dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym noga w zbroi złotej z ostrogą w prawo, nad drugim zaś na pawim ogonie łódź złota. Labry czerwone podbite srebrem. Godło: CRVX MIHI CERTA SALVS Nadany d. 30 Września r. 1854 Marcelemu Czarneckiemu, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego.; *Bork.*; *Ex-libris własność p. Wittyga.*

CZARNOWRON. — W polu błękitnem nad poprzeczną belką srebrną na barku podkowy srebrnej — krzyż kawalerski złoty, na którym stoi kruk czarny z pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany d. 22 Grudnia r. 1840 Ignacemu Fijałkowskiemu, doktorowi medycyny i chirurgii, dyrektorowi instytutu położniczego warszawskiego i członkowi rady ekarskiej, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

CZARTORYSKI Książę cz. Pogoń I odm. — W polu czerwonym na białym koniu pędzi rycerz w zbroi z wzniesionym mieczem w prawej, a błękitną tarczą z krzyżem podwójnym złotym na lewym ręku, u dołu na prawo — wierzchołki trzech baszt. Tarczę osłania płaszcz czerwony podbity gronostajami i mitra. Herb książąt litewskich, Czartoryscy wyprowadzają się z rodu Giedymina, W. Ks. Litewskiego z linii Konstantego Olgierdowicza. *Stadnicki.* — *Synowie Giedymina.*; *Wolff.* — *Ród Giedymina.*; *Paprz.*; *Okol.*; *Nies.*; *Małach.*; *Warsz.*; *Wiel.*; *Bork.*

Według Siebmachera: — W polu czerwonym na zielonej murawie jeździec na białym koniu w zbroi, szyszaku, z pióropuszem, z mieczem w prawej i tarczą błękitną obramowaną złotem z podwójnym krzyżem złotym na lewej ręce, pod przednimi nogami konia zamek srebrny o trzech wieżach. Nad tarczą mitra. Tarczę podtrzymują dwaj rycerze z pióropuszcami na hełmach, oparci o tarcze błękitne obramowane złotem z podwójnym krzyżem złotym. Cały herb okrywa czerwony płaszcz podbity gronostajami u góry przykryty czapką na kształt baldachimu. *Sieb. IV. 14. 52.*

CZECHOWICZ Baron cz. Ostoja odm. — W polu czerwonym między dwoma barkami półksiężyców złotych — miecz ostrzem na dół. Nad tarczą francuska baronowska korona, a w niej pięć piór strusich. Nadany w r. 1783 Rochowi Czechowiczowi z przydomkiem Lachowicki, podsekowi lwowskiemu, przez Józefa II, Cesarza Niemieckiego. *Hefn.*; *Bork.*; *Kos. I.*

CZEKI cz. Cecchi. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I błękitnem — pół orła białego z koroną, w II czerwonym — na murawie wyżej w obroży, z głową zwróconą w lewo. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła sępie barwy naturalnej. Nadany w r. 1589 Janowi Chrzecielowi Cecchi. *M. Kor. z r. 1589. fol. 418.*; *Nies.*; *Czarn.*

CZELELE. — W polu barwy niewiadomej ze szczytu dwóch pionowych rurek, (kawałków trzciny, cannae) po trzy listki, lub trzy pióra kogucie wychodzą. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Mał.*; *Ulan.*

CZELUŚĆ cz. Krzyż zaćwieczony, zawotuł. — W polu barwy niewiadomej w środku między dwoma kłami dziczemi barkami do siebie, a końcami dogóry, złączonymi belką poprzeczną — krzyż dolnym ramieniem w kształcie ćwieka. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Mał.*; *Rysunek od D-ra Piekosińskiego.*

Przykład krzyża zaćwieczonego lub jak też heraldycy zowią miecza obitego mamy w dziele „Armorial de la Taison d'or et de l'Europe au XV-e Siecle, p. Lordan Larchey.

CZELUŚĆ II. — W polu barwy niewiadomej na barkach dziczich kłów końcami do góry — krzyż u dołu rozdarty, pod kłami — kółeczko. Jeden z najstarszych herbów polskich. *Piek.*

CZERLEŃKOWSKI. — W polu czerwonym nad dwiema chorągwiemi złotemi o trzech polach z frędzlami, jedna pod druga, w czaszy złotej pół wyżła; pod chorągwiemi — trzy wręby srebrne, jedno pod drugim ku dołowi zmniejszające się. Nad hełmem w koronie pięć piór pawich. Początek herbu niewiadomy. *Autograf z r. 1584, własność J. Hr. Ostrowskiego.*

CZERNIEWSKI cz. Nieczuła albo Bartliński odm. — W polu błękitnym na pniu o trzech korzeniach i dwóch gałązkach z trzema listkami wawrzynu z prawej, a czterema z lewej strony, siedzi sowa szara wprost. Nad hełmem w koronie trzy pióra pawie. Labry błękitne podbite złotem. Stary herb pruski, służący Czerniewskim von Wallenbach. *Nies.; Sp. Szl. Gal.; Małach.; Bork.; Hefn.*

CZERNYSZEW, Czerniszew cz. Jastrzębiec odm. — W polu błękitnym w środku podkowy złotej barkiem do góry — złoty krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie srebrne skrzydło orle między dwiema chorągwiemi: prawą błękitną z podkową i krzyżem jak na tarczy, lecz ocelami w prawo, a lewą białą ze skrzydłem orlim szarym. Rodzina pochodzenia polskiego od Czarnieckich h. Jastrzębiec, osiadła za Jana Kazimierza na Kozaczyźnie, z nich N. Czernyszew, Oberszt-Leitenant wojsk rosyjskich otrzymał indygenat w r. 1775. Książęta rosyjscy od r. 1841. *Vol. Leg. VII. 296.; Obszcz. Gierb. VI. 67.*

CZERWNIA. — Na tarczy pole czerwone. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XV wieku *Biel.; Okol.; Nies.; Bork.; Sp. Szl. Pol.*
Na str. 85 Części I-ej (*Czerwiakowski*) nazwa herbu odnosi się do następnego.

CZERWIAKOWSKI cz. Czerwnia odm. — W polu czerwonym tarcza stalowa podłużna, obramowana w około również stalą. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Na mocy przywilejów z r. 1531 i uchwały sejmowej z r. 1793, Rafał Czerwiakowski, profesor medycyny, chirurgii i akuszerii na uniwersytecie krakowskim, za piętnastoletnią pracę otrzymał ten herb w r. 1797 z prawem do dziedzicznego szlacheństwa. *Her. Kr. Pol.; Czarn.*

Na str. 85 Części I-ej (*Czerwnia*) nazwę herbu odnieść należy do poprzedniego.

CZERWONY. — W polu błękitnym głowa bawoła wprost, w prawej połowie czerwona, a w lewej — czarna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany w r. 1791 Franciszkowi Wołowskiemu, sekretarzowi Stanisława Augusta, Króla Polskiego *Kos. IV.*

CZESZEWSKI. — W polu błękitnym z korony złotej cztery rogi bawole czarne. Nad hełmem w koronie pół kozła. Herb stary, prawdopodobnie wspólny początek mający z herbem rodziny Boninów, na Pomorzu. *Nies.; Bork.; Piek.*

CZETRIC I (*Czettritz*), cz. Wieniawa odm. — Na tarczy dwudzielnej na polach I srebrnym, a II czerwonym — głowa wołowa z pierścieniem w nozdrzach, w prawej połowie czerwona, w lewej biała. Nad hełmem w koronie dwa miecze ostrzami do góry, rękojeściami ukośnie skrzyżowane; prawy srebrny, a lewy czerwony. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy; rodzina pochodzenia polskiego osiadła na Szląsku. *Sieb. III. 2. 149.; Bork.; Pol.*

CZETRIC II cz. Wieniawa odm. — Na tarczy obramowanej złotem dwudzielnej, na polach I srebrnym, a II czerwonym — głowa wołowa wprost, w prawej połowie czerwona, w lewej — biała. Nad hełmem w koronie dwa noże o rękojeściach złotych ostrzami od siebie, końcami do góry ukośnie ustawione. Odmiana herbu Czetric I. *Sieb. III. 47.; Bork.; Pol.*

CZETSCH. — Na tarczy od góry w jednej trzeciej ściętej z polem srebrnym, w dolnym zaś błękitnym nad drzewem o trzech korzeniach, na poprzecznie wiszącej gałązce wawrzynu — trzy gołębie białe rzędem. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy: nad pierwszym błękitne skrzydło orle barkiem w lewo, a nad drugim takie same skrzydło barkiem w prawo. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1805 Janowi Czetsch de Lindenwald, prezesowi sądów bukowińskich, przez Franciszka II, Cesarza Niemieckiego. *Hefn.; Sp. Szl. Gal.; Bork.; Pol.*

CZETWERTYŃSKI I Książę. — W polu czerwonym na koniu białym jeździec nagi przebija dzidą wywróconego smoka czarnego. Tarczę osłania płaszcz czerwony podbity gronostajami i mitra. Herb Książąt Ruskich; Czetwertyński przydomku Światopolk wyprowadzają się ze szczepu Ruryka, z linii Wielkich Książąt Kijowskich, osiadłej na Czetwertni. *Nies.: Wolff, — Książowie litewsko-ruscy.*

CZETWERTYŃSKI II Książę cz. Pokój. — W polu czerwonym w barku półksiężyca srebrnego, obejmującego sześciopromienną gwiazdę złotą, utkwione do połowy dwa miecze. Tarczę osłania płaszcz czerwony podbity gronostajami i mitra. Niewiadomo kiedy zaczęli używać tego herbu. *Nies.*

CZEWOJA I, Czawa, Czawye, Szczewya, Łzawia, Łzawa. — W polu barwy niewiadomej dwa półksiężyce rogami do boków tarczy. Jeden z najstarszych herbów polskich. Nazwa tego herbu Łzawa musiała powstać z błędnego czytania pierwotnej Czawy. *Rysunek od D-ra Piekosińskiego.*

CZEWOJA II. — W polu czerwonym krzyż srebrny kawalerski między dwoma barkami podków srebrnych. Na hełmie w koronie trzy pióra strusie. Dawna odmiana Czewoi I; według Niesieckiego dla swego podobieństwa herb ten złął się z herbem Ostoja. *Paprz.; Nies.; Piek.*

CZEWOJA III. — W polu błękitnym miecz ostrzem na dół między barkami dwóch podków srebrnych. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawna odmiana Czewoi I. *Paprz.; Nies.; Małach.; Piek.*

CZEWOJA IV. — W polu czerwonym dwie podkowy srebrne rzędem barkami do siebie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Najdawniejsza odmiana Czewoi I. *Paprz.; Nies.; Piek.; Mał.*

CZOCHRON I. — W polu srebrnym krokiew czerwona między trzema czarnymi głowami dziczemi, dwiema u góry, a jedną u spodu. Nad tarczą w koronie z zawoju czarno-srebrnego — koń biały w lewo. Tarczę podtrzymują dwa charty w obrożach czerwonych ze smyczami. Godło: VIRTUTE ET LABORE. Herb pochodzący ze Szkocyi, znany już u nas w XVI wieku. *Her. Kr. Pol.; Riet.; Bork.; Pol.*

CZOCHRON II. — W polu srebrnym krokiew czerwona, sięgająca szczytu tarczy, między trzema czarnymi głowami dziczemi, dwiema u góry, a jedną u dołu. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Ziel.*

CZORNBERG, Czarneberg — W polu czerwonym trzy widły srebrne: dwie do góry od siebie, a jedna na dół, obsadami połączone w środku tarczy. Nad hełmem w koronie takich samych wideł dwoje do góry ukośnie od siebie ustawionych. Rodzina szlazka z przydomkiem z Galowic, którą spotykamy już w r. 1607. *Paprz.; Nies.; Bork.; Ms. Ziel.*

CZUDNOCHOWSKI-BIEGOŃ. — W polu srebrnym dwa pasy poprzeczne czerwone. Nad hełmem w koronie dwie trąby o trzech pasach czerwonych i dwóch srebrnych naprzemian. Labry czerwone podbite srebrem. Rodzina kaszubska, otrzymała szlachectwo pruskie 7 Listopada r. 1786, a potwierdzenie 22 Kwietnia r. 1804. *Sieb. III. 2 149.; Bork.; Pol.*

CZUWASZ. — W polu czerwonym trójząb srebrny do góry. Nad tarczą w koronie pół męża z brodą, w sukni czerwonej, czapce białej o czerwonym wyłogu i z dwoma listkami po bokach, trzymającego w prawej ręce mitrę, a w lewej trójząb. Rodzina wołyńska, o której pierwszą wzmiankę spotykamy w r. 1525. *Dok. u rodziny.; Pol.*

CZYSZYŃSKI. — Na tarczy od góry w trzeciej części ściętej, w polu górnym błękitnym na poprzecznej gałązce wawrzynu z odnogą w środku ukośnie na lewo — rzędem trzy ptaszki,

w dolnem zaś czerwonym podwojną lilia srebrna. Nad tarczą w koronie taka sama lilia między dwoma skrzydłami orlemy: prawem czerwonym, a lewem srebrnym. Labry czerwone podbite srebrnym. Nadany d. 28 Września r. 1580 Stanisławowi Czyszyńskiemu. *M. Kor. Ks. 123. 393.; Piek.*

DABOR, Dawbor, Dowbor, cz. Przyjaciół Sowity. — W polu błękitnym dwa serca rzędem przeszyte strzałą w lewo ukośnie na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb stary przysługujący rodzinie litewskiej Dawborów z przydomkiem Muśnicki. *Nies.; Hefn.; Bork.; Pol.*

DACZYCKI. — W polu czerwonym z za muru srebrnego o trzech blankach ręce zbrojne strzałą w prawo ukośnie z łuku wypuszczające. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Rodzina polska zamieszkała w Czechach, gdzie w r. 1815 otrzymała tytuł baronowski od Franciszka II, Cesarza Austriackiego. *Sieb. IV. 9. 44.; Bork.; Ottův.*

DALIBÓR I. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I czerwonym — trzy monety złote: dwie i jedna, w II złotem — pół orła czarnego z głową w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: złote, czarne i czerwone. Labry z prawej strony czarne, a z lewej czerwone podbite złotem. Ród pochodzenia polskiego; herb przyniesony ze szlążka w XVII wieku. *Sieb. IV. 11. 7. i IV. 8. 16.. Bork.*

DALIBÓR II. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I złotem — pół orła czarnego, w II czerwonym — trzy monety złote: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie dwa pióra strusie: czarne i czerwone. Labry z prawej strony czarne a z lewej czerwone podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 16.*

DALIBÓR III. — Na tarczy dwudzielnej, w polu I błękitnym — trzy monety złote: dwie i jedna w II złotem — pół orła czerwonego. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: czerwone między złotem. Labry czerwone podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. VI. 8. 16.*

DALIŃSKI cz. Kościesza odm. — W polu czerwonym między dwiema sześciopromiennymi gwiazdami srebrnymi strzala srebrna bez opierzenia żelźcem do góry, u dołu rozdarta. Nad hełmem w koronie taka sama strzala jak w tarczy, lecz między szablą z prawej, a mieczem z lewej strony, ostrzami do góry ukośnie w strony. Początek odmiany niewiadomy. *Ms. Koj; Nies.; Bork.*

DANEWITZ, Dannvitz cz. Świnka odm. — W polu srebrnym pod czarną głową dziczą ręką w czerwonym rękawie paszczy dotykająca. Nad hełmem w koronie łabędź biały. Labry czarne podbite srebrnym. Rodzina pochodzenia polskiego na szlążku w XVI wieku. *Hefn.; Sieb. IV. 11. 7. i VI. 8. 5. Bork.*

DANGEL cz. Globus. — W polu zielonym globus srebrny pionowymi liniami jakby południkami poprzecinany, u góry i u dołu rozety w kształcie liści w połowie widoczne. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany w r. 1790 Dangelowi, fabrykantowi warszawskiemu, z rodziny włoskiej, potwierdzony 17 Czerwca r. 1798, przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego. *Sieb. III. 2. 150.; Bork.*

DANGIEL I. Danigel — W polu zielonym na okrągłej tarczy srebrnej poprzecznie ustawionej i gwoździami na brzegu lewym widzialnym obitej, pas poprzeczny srebrny z dwoma rzędem liśćmi winnymi łodygami w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb rodziny nobilitowanej w r. 1498, przez Władysława, Króla Węgierskiego i Czeskiego, następnie osiadłej pod Krakowem; rodzina ta według Polaczka wygasła w końcu XVII wieku; następnie ten-że sam herb ponownie nadany 19 Czerwca w r. 1792 Tomaszowi-Michałowi Dangelowi, przez Stanisława Augusta, Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.; Nies.; Wiel.; Bork.; Pol.*

DANGIEL II. — W polu zielonem na poprzecznym pasie srebrnym dwa rzędem liście winne złote łodygami ku bokom tarczy. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy. *Her. Kr. Pol.*

DANIEL. — Na tarczy obramowanej złotem, w polu błękitnem na murawie w lewo stojący daniel, z głową odwróconą i z gałązką zieloną w pysku. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: błękitne między białymi, na środkowym sześciopromienna gwiazda srebrna. Labry błękitne podbite złotem. Nadany 25 Marca r. 1845 Franciszkowi Danielewskiemu, referendarzowi stanu, byłemu naczelnikowi warszawskiego pocztamu, za gorliwość w służbie i przywiązanie do tronu, oraz jego synowcom: Antoniemu, Józefowi, Klemensowi i Wiktorowi i synowicom Celinie i Rozalii, dzieciom po Janie Danielewskim, byłym komisarzu obwodu pułtuskiego, przez Mikołaja I, Cesarza Rossyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.; Bork.; Pol.*

DANISIEWICZ. — W polu barwy niewiadomej na trzech belkach skrzyżowanych w gwiazdę strzała przepołowiona bez opierzenia, żełźcem do góry. Początek herbu niewiadomy. *Piek.*

DANISZEWSKI cz. Rudnica odm. — Na tarczy dwudzielnej na polach I błękitnem, a II srebrnem, na podkowie srebrnej ocelami do góry — srebrna strzała żełźcem na dół ukośnie w prawo, od strony opierzenia pod lewem ocele przechodząca. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Wiel.*

DANTYSZEK. — Na tarczy czterodzielnej w polu I dwudzielnem, w prawej połowie czarnem, a lewej srebrnem — dwa skrzydła orle: prawe białe, a lewe czerwone, w II i III błękitnych — rzędem miecz ostrzem i maczuga głównią do góry, w IV zaś dwudzielnem, w prawej połowie srebrnem, a lewej czarnem — dwa skrzydła orle: prawe czerwone, a lewe białe. Nad hełmem korona. Herb Jana Hoefena (z rodziny mieszczańskiej niemieckiej w Gdańsku osiadłej) biskupa Warmińskiego, nadany przez Karola V, Cesarza Rzymskiego, a potwierdzony przez Zygmunta I, Króla Polskiego. *Nies.; Bork.; Pol.*

DAREWSKI, Darowski cz. Sreniawa odm. — W polu błękitnem rzeka srebrna na kształt litery **S** odwróconej, z krzyżem kawalerskim złotym u góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. *Na potrecie ze zbioru Mieczysława hr. Ledóchowskiego w Warszawie; Ms. Koj.; Nies.; Bork. (pod Weryha).*

DARGIEWICZ cz. Bawola głowa odm. — W polu czerwonym czarna głowa wołowa wprost. Nad tarczą — mitra. Źródła nasze nie uzasadniają książęcego pochodzenia tej rodziny. Wywodzą się bowiem od urojonego Księcia Dowmonta. *Bork.; Pol.; Wolff. — Kniaziowie litewsko-ruscy.*

DARGOLEWSKI I, Dergolewski cz. Księżyc z mieczem. — W polu czerwonym nad rękojeścią miecza półksiężyc złoty barkiem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawny herb pruski. Niesiecki upatruje w nim odmianę herbu Garczyńskich, rodziny z Prus zachodnich. *Ms. o fam. prus.; Nies.*

DARGOLEWSKI II. — W polu czerwonym nad półksiężcem złotym rogami do góry miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Odmiana herbu Dargolewski I. *Nies. (pod Lutomskim).*

DARGOLEWSKI III. — W polu błękitnem nad rękojeścią miecza między dwiema sześciopromiennymi srebrnymi gwiazdami — księżyc srebrny barkiem do góry. Nad hełmem korona. Odmiana przysługująca Zapendowski. *Nies. (pod Dergolewskim); Sieb. III. 2. 151.*

DARGOLEWSKI IV. — W polu błękitnem nad ostrzem miecza między dwiema sześciopromiennymi gwiazdami złotymi półksiężyc srebrny barkiem do góry. Nad hełmem bez korony nad rogami srebrnego półksiężyca dwie sześciopromienne gwiazdy złote. Odmiana używana na Pomorzu. *Sieb. VI. 9. 12.*

DARGUN. — W polu czarnem nad pasem poprzecznym czerwonym ze skrajem złotym — pegaz srebrny, a pod pasem — rzędem dwie pojedyncze lilie srebrne. Nad tarczą dwa ukośnowane hełmy, nad pierwszym orzeł złoty z głową w lewo, a nad drugim lew srebrny. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej czarne podbite srebrem. Nadany d. 20 Stycznia r. 1868 przez Franciszka Józefa, Cesarza Austriackiego. *Riet.*

DARGUŻ I, Dargosz, (Dargusch). — W polu błękitnem złota lwia głowa z paszczą rozwartą. Nad hełmem w koronie sześciopromienna gwiazda złota. Stary kaszubski herb rodziny osiadłej w XVI wieku na Pomorzu. *Sieb. VI. 9. 12.; Pol.*

DARGUŻ II. — Na tarczy linią ukośno-lewą ściętej w polu górnem czerwonym — pół lwa złotego, w dolnem zaś — szachownica błękitno-srebrna. Nad hełmem w koronie na trzech rzędem sześciopromiennych gwiazdach złotych trzy gałązki z kwiatem lilii. Labry z prawej strony błękitne podbite srebrem, a z lewej czerwone podbite złotem. Odmiana herbu Dargusz I. *Sieb. VI. 9. 12.*

DASZKIEWICZ cz. Korybut odm. — W polu błękitnem nad sześciopromienną gwiazdą złotą, na barku półksiężyca złotego taki sam krzyż, którego trzy ramiona są przekrzyżowane. Rodzina litewska osiadła w Prusiech. *Sieb. VI. 4. 8.*

DASZKOW Książę. — Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV błękitnych — Ś-ty Michał archanioł (herb Kijowa), w II i III czerwonych — na tylnej części armaty złotej o srebrnych kołach, wylotem w lewo — zielony rajski ptak siedzi (herb Smoleńska), w V zaś błękitnem — nad sześciopromienną gwiazdą złotą półksiężyc srebrny, na barku którego krzyż złoty. Tarczę osłania płaszcz czerwony, podbity gronostajami i mitra. Indygenat z r. 1776. *Vol. Leg. VIII. 919; Obszcz. Gerb.; Bork.; Pol.*

DĄB I, Dub, Żelechy, Czelechy. — W polu czarnem dąb złoty o pięciu korzeniach z dwoma liśćmi i trzema żółędziami. Nad hełmem w koronie taki sam dąb lecz bez korzeni. Herb przyniesiony z Czech w XVI wieku. *Pap.; Nies.; Okol.*

DĄB II. — W polu czerwonym dąb złoty o pięciu korzeniach z dwoma liśćmi i trzema żółędziami. Nad hełmem w koronie taki sam dąb, lecz bez korzeni. Odmiana herbu Dąb I. *Nies. Sieb. IV. 14. 3.*

DĄB III. — Na tarczy ściętej w polu górnem czerwonym z pierścienia złotego klejnotem do góry dwa złote żółędzie na gałązkach, w pochewkach zielonych, zwieszające się ku bokom tarczy; w dolnem zaś czarnem — z takiego samego pierścienia jeden żółędź wprost do góry. Nad hełmem w koronie między dwiema trąbami czerwono-czarnymi gałązka dębowa o dwóch liściach i trzech żółędziach złotych. Labry czarno-czerwone z prawej strony, a czerwono-czarne z lewej — podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. IV. 14. 3.*

DĄB IV. — Na tarczy ściętej w polu górnem czerwonym i dolnem czarnem ze złotego pierścienia dwa żółędzie złote w strony do góry, a jeden na dół. Początek odmiany niewiadomy. *Sieb. IV. 14. 3.*

DABROWA. — W polu błękitnem na barku podkowy srebrnej — krzyż złoty kawalerski, od oceli wychodzą ukośnie ku bokom tarczy takie same krzyże lecz klinowato zakończone. Nad hełmem w koronie skrzydło czarne barkiem w lewo, przeszyte strzałą srebrną, żeleźcem w lewo. Jeden z najstarszych herbów polskich. (Może odmiana herbu Pobóg?). *Biel.; Papr.; Okol.; Nies.*

DABROWO-KORAB'. — W polu czerwonym na łodzi złotej, zakończonej złotymi głowami lwiami—wieża kamienna okrągła o czterech blankach, z otworem u dołu, po bokach blanków po sześciopromiennej gwiazdzie srebrnej. Nad hełmem w koronie skrzydło sępie barkiem w lewo strzałą srebrną do góry ukośnie w lewo przeszyte. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany 14 Października r. 1839 Hilaremu Ostrowskiemu, radcy stanu, dyrektorowi wydziału kontroli jeneralnej podatków stałych, w komisji rządowej przychodów i skarbu, przez Mikołaja I, Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

DABROWSKI I. — W polu czerwonym ukoronowana niewiasta z rozpuszczonymi włosami, w sukni białej, trzyma oburącz przy ustach dwie trąby złote wylotami ukośnie na dół, w strony. Nad hełmem w koronie między dwiema złotymi trąbami taka sama niewiasta. Stary herb pruski. *Biel.; Nies.*

DABROWSKI II. — W polu czerwonym z muru srebrnego o trzech blankach ukoronowana niewiasta biało odziana, z rozpuszczonymi włosami, trzyma oburącz przy ustach dwie trąby złote, wylotami na dół ukośnie w strony. Nad hełmem w koronie taka sama niewiasta między dwiema złotymi trąbami z wylotami do góry. Odmiana używan w Prusiech zachodnich w XVI wieku. *Sieb. VI. 4. 10.*

DABROWSKI cz. Dołęga odm. — W polu błękitnem na barku podkowy srebrnej krzyż złoty kawalerski, między ocelami zaś strzałą czerwona żeleźcem na dół. Nad hełmem w koronie proporzec czerwony ze skrzydłem orlim czarnem. Odmiana potwierdzona w r. 1553 przez Zygmunta Augusta, Króla Polskiego, oblatowana w Grodzie Lubelskim w r. 1632 *Relationum et oblatarum Castr. Lublinen, anno 1632, vol. LXI. 187.*

DABRÓWKA. — W polu błękitnem na barku podkowy srebrnej krzyż złoty na trzech górnych ramionach przekrzyżowany; takie same dwa krzyże z ocelów podkowy ukośnie w górę ku bokom tarczy wychodzące. Nad hełmem w koronie lew złoty w lewo trzymający przed sobą pękliktorski. Nadany 14 Października r. 1839 Józefowi Aleksemu Morawskiemu, członkowi rady stanu, prezesowi dyrekcji głównej towarzystwa kredytowego ziemskiego w Królestwie Polskiem, za gorliwą i użyteczną służbę, przez Mikołaja I. Cesarza Rosyjskiego i Króla Polskiego. *Her. Kr. Pol.*

DAMBSKI Hrabia cz. Godziemba odm. — W polu czerwonym na pniu o pięciu korzeniach trzy gałęzie sosnowe. Nad tarczą, nad koroną hrabiowską hełm ukoronowany, a w niem pół rycerza zbrojnego w prawej ręce trzymającego takie samo drzewo jak na tarczy, lewą ma opartą o biodro. Labry czerwone podbite srebrem. Tytuł nadany w r. 1819 przez Fryderyka Wilhelma III, Króla Pruskiego, potwierdzony w Królestwie Polskiem 3 Grudnia r. 1825, a ponownie w Prusach — dnia 27 Września r. 1888. *Kos. I.; Grit.-Hild.; dok. w posiadaniu rodziny.*

DEBOLI (de Beaulieu). — W polu srebrnem dwa lwy ku sobie zwrócone trzymają świecznik kościelny. Nad tarczą korona. Rodzina de Beaulieu przybyła z Francji do Polski za Jana Kazimierza. (Hefner podaje odmianę tego herbu, dodając trzy pióra strusie w koronie). *Her. Kr. Pol.*

DECIUSZ, Dycz cz. Topór odm. — Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV czerwonych—topór srebrny, w II i III dwudzielnych srebrno-czerwonych — dwugłowe orły, w prawej połowie czerwone, a w lewej — srebrne, w V zaś dwudzielnem złoto-czarnem — sierp srebrny. Rodzina

rzymska, przybyła do Krakowa z Wissemburga około r. 1505 w osobie Justusa Ludwika Deciusza, sekretarza króla, żupnika Wieliczki, chwilowego zastępcy podskarbidgo Szydłowieckiego dla spraw menniczych, rzadcy mennic koronnych i dyrektora mennicy miasta Torunia. Około r. 1520 otrzymał on od Karola V, Cesarza Niemieckiego szlachectwo i godność palatyna; do swego rodzinnego znaku zaś, zakrzywionego noża ogrodniczego—orły. Adoptowany przez Tęczyńskich — otrzymuje herb Topór, na co uzyskuje aprobatę Zygmunta I, Króla Polskiego d. 29 Czerwca 1531 r. *M. Kor. Ks. 43. JJJ. 223. i 225, Ks. 47 i 19 i Ks. 50. 270; Okol; Nies.; Zapiski Numizmatyczne z r. 1884, str. 5 i 6.*

DEDERKAŁO. — W polu barwy niewiadomej figura w kształcie litery **Y**. Początek herbu niewiadomy. *Nies.; Małach.*

DEJM, Deym Hrabia. — W polu czerwonym na pagórku zielonym gęś siedząca. Nad koroną hrabiowską i hełmem ukoronowanym — gęś. Labry czerwona podbite srebrem. Rodzina niemiecka, hrabiowie czescy w 1730, baronowie von Stritez; hr. Kazimierz Deym, tajny radca, prezes sądu szlacheckiego lwowskiego, otrzymał indygenat galicyjski w r. 1786. *Bork.; Pol.*

DELPACY I. — Na tarczy obramowanej złotem, na zielonym pasie ukośno-lewym ze skrajem złotym — trzy rzędem podwójne lilie srebrne, po nad pasem pole tarczy srebrne, a pod pasem—czerwone a właściwie pomarańczowe. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: czerwone między zielonemi. Indygenat w r. 1658 udzielony Franciszkowi Delpacemu, Oberszterlejttnantowi Kasztelana Kamienieckiego. *Oryginalny dyplom z d. 25 Sierpnia r. 1658, u p. Klemensowskiego z Celejowa; Vol. Leg. IV. 570.*

DELPACY II, Dapacy cz. Gozdawa odm.—W polu czerwonym między dwoma wązkimi pasami srebrnymi trzy rzędem podwójne lilie srebrne. Nad hełmem w koronie na pawim ogonie podwójna lilia srebrna. Indygenat z r. 1667 Wawrzyńcowi Delpacy, kapitanowi piechoty, za waleczność. *Vol. Leg. IV. 939.; Nies.; Bork.; Pol.*

DELPACY III. — W polu czerwonym nad krokwią srebrną, z prawej strony trzy rzędem podwójne lilie srebrne, a z lewej—trzy róże białe w takim samym porządku. Nad hełmem w koronie pawi ogon. Początek odmiany niewiadomy. *Nies.; Bork.; Pol.*

DEMBLIŃSKI Hrabia. — Na tarczy ściętej w polu górnym czerwonym — ukoronowany orzeł złoty, w dolnym zaś błękitnym—krokiew srebrna. Nad koroną hrabiowską z hełmu i zawoju błękitno-srebrno-czerwonego — od łokcia w rękawie błękitnym z wyłogiem białym ręka, trzymająca gałązkę wawrzynu. Labry czerwono-błękitne podbite po części złotem i srebrem. Tarczę podtrzymują dwa psy w obrożach złotych z wywieszonymi językami i głowami odwróconemi. Rodzina francuzka, której w osobie Augusta de Ville Aleksander I, Cesarz Rosyjski i Król Polski d. 17 Czerwca r. 1816 nadał tytuł hrabiego Demblińskiego, potwierdzony w Królestwie Polskim w r. 1844. *Gritz.-Hild.*

DEMBOWSKI cz. Przyjaciół odm. — Na tarczy ściętej na polach górnym czarnym, a dolnym zielonym — serce złote przeszyte dwiema strzałami srebrnymi równoległymi, górną w prawo, a dolną w lewo, każdą na swoim polu. Początek odmiany niewiadomy. *Hefn.; Sp. Sal. Gal.; Pol.; Rietstap mieni ich baronami.*

DEMRYC I, Temritz, Demritz cz. Leliwa odm. — W polu błękitnym między rogami złotego półksiężyca złota sześciopromienna gwiazda. Nad hełmem w koronie między dwiema chorągwiami w błękitne i srebrne poprzeczne pasy trzy pióra strusie złote między błękitnemi. Labry błękitne podbite srebrem. Rodzina polskiego pochodzenia na Szląsku. *Sieb. VI. 8. II.; Hefn.; Pol.*

DEMRYC II. — W polu błękitnym nad i pod półksiężycem złotym rogami do góry — sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Labry błękitne podbite złotem. Odmiana herbu Demryc I. *Sieb. VI. 8. II.*

HERBY ZNANE TYLKO Z NAZWY.

C.

1. Cahman
2. Callenberg.
3. Calzamiglia.
4. Całkowski.
5. Cassanova.
6. Cassotis.
7. Castellaz.
8. Castiglione.
9. Cavanis.
10. Cedrowski.
11. Cellari hr. v. Sulima odm.
12. Chabaszewski.
13. Chałaim.
14. Chalecki II.
15. Chałgasiewicz.
16. Chambers.
17. Chanowski-Legendorff.
18. du Chene.
19. Chevalier.
20. Chojnacki.
21. Cholewa-Brynnicki.
22. Chrostowski.
23. Chrościelewski.
24. Chrzanowski.
25. Chyliczkowski.
26. Chyliński II.
27. Cieciora.
28. Ciesielski.
29. Cieszkowski.
30. Cioja.
31. Cojo II.
32. Colette.
32. Comelli-Stuckemfeld.
33. Corbolli-Brunozi.
34. Corticelli v. Cortecella.
35. Cronneman.
36. Crosa.
37. Cwierzakiewicz.
38. Cyganiuk.
39. Cygarski.
40. Czaday.
41. Czarnecki.
42. Czarnożyński.
43. Czech.
44. Czechowicz.
45. Czechowski.
46. Czermiński.
47. Czernicki II.
48. Czernicki III.
49. Czerwiński II.
50. Czirson-Studzieński.
51. Czolpan.
52. Cztery gałazki v. Deramer.
53. Czumakowski.
54. Czurczuwan.

D.

55. Dahlke.
56. Dallerali v. Dallareli.
57. Damnicki.

58. Daniewski.
59. Danowski v. Krzywda odm.
60. Darien.
61. Daszkiewicz II.
62. Dautene de Villars.
63. Daybel v. Hameran.
64. Dąbski
65. Dąbrowski IV.
66. Dąbrowski V.
67. Dąbrowski VI.
68. Dekapralewicz.
69. Dekert.
70. Dekuciński.
71. Delamar v. de Lamare.
72. Dellamare.
73. Delati.
74. Dembicki.
75. Dessau.
76. Deyam.
77. Dębski.
78. Dhele.
79. Dieterich.
80. Dietrich I.
81. Dietrich II.
82. Dmitrowicz.
83. Dobrogowski
84. Dobrowolski II.
85. Dobrycz.
86. Dobrzycki.
87. Dobużyński
88. Doebel.
89. Doleżek.
90. Domański.
91. Domeyko v. Dangel odm.
92. Doney.
93. Dorgiewal.
94. Doroszeńko.
95. Dorowąż.
96. Dostenberg.
97. Doufrene.
98. Dowtort.
99. Drahol.
100. Drake.
101. Drakenfield.
102. Dreginda.
103. Dregonitz.
104. Drobotowicz.
105. Drużbacki II.
106. Drzewiecki.
107. Dubiski v. Zagłoba odm.
108. Duditz v. Dudycz.
109. Duklos.
110. Dudkiewicz
111. Dullack v. Dulicz odm.
112. Duńczyk.
113. Dunin
114. Důnkiel.
115. Dunten.
117. Dutkiewicz.
118. Dwie róże
119. Dworakowski.
120. Dworzecki.
121. Dybkowski.
122. Dybus de Diebe.

123. Dydak.
124. Dylczyński.
125. Dymsza.
126. Dyski.
127. Dzida
128. Dzierożyński.
129. Dzimiński.
130. Dziób.

E.

131. Eckert.
132. Edeling v. Edling.
133. Edla v. Edle.
134. Ehler v. Eichler.
135. Ehman.
136. Eilof.
137. Elbrych.
138. Ellet.
139. Ellger
140. Elsberch v. Elzberch.
141. Elsner.
142. Elzbut.
143. Engbrecht.
144. Engecke.
145. Engelbach.
146. Engelke.
147. Enoch.
148. Enzerdorfer.
149. Eperyeszy v. Eperyaszy.
v. Eperiesz.
150. Ermeler.
151. Ertel v. Oertel.
152. Ettanuza.
153. Ettingen
154. Ewald v. Schmidensfeld.
155. Eyberle.
156. Eychner.
157. Eygler.
158. Eygner.

F.

159. Fabjański.
160. Farenholdt.
161. Fabris.
162. Fagiel v. Fagel.
163. Falborg.
164. Fechner.
165. Federowicz.
166. Feliński v. Farensbach.
167. Fenc.
168. Fenger.
169. Ferembach.
170. Fereni v. Feren.
171. Fergis v. Foerges.
172. Ferrari.
173. Feystenmantel.
174. Fietti.
175. Figielt
176. Figietty.
177. Filipkowski.

178. Filipsohn.	191. Forge.	203. Frey
179. Filleborne.	192. Forseith.	204. Freyer.
180. Fincymberger.	193. Fort.	205. Friedenstein.
181. Fischhausen.	194. Fortmann.	206. Frieze.
182. Fisch v. Fisz.	195. Fos v. Voss.	207. Fröbner.
183. Fiszer.	196. Fournier v. Furnier.	208. Frölich.
184. Flack v. Flak.	197. Frank II.	209. From.
185. Fleury de Bachove.	198. Frankenberg v. Grzymała	210. Frondza.
186. Flok v. Flek.	odm.	211. Fronville-Choinard.
187. Flondor	199. Frasunkiewicz.	212. Frunza.
188. Florencki.	200. Fredjani.	213. Frycz.
189. Flotfeld.	201. Freulich.	214. Fryczyński.
190. Fogarassy v. Fogarasz.	202. Frevort-Corry.	

UPRASZA SIĘ O NADSYŁANIE RYSUNKÓW Z DOWODAMI.